

1.

PANORAMA GENERAL DEL MERCAT DE TREBALL

Iniciem l'anàlisi d'aquest apartat amb una breu anàlisi del panorama internacional del mercat de treball a partir de l'evolució dels indicadors laborals de l'estratègia europea 2020.

A continuació es fa l'anàlisi de l'ocupació de l'any 2017 sobre la base de la informació que s'ha pogut extreure de l'estadística d'afiliació a la Seguretat Social (TGSS) i de l'Enquesta de Població Activa (INE-EPA).¹

També s'inclouen en aquest apartat els resultats obtinguts de la revisió dels indicadors de l'índex de qualitat del treball (IQT) per a l'any 2015, que de manera periòdica actualitza l'Observatori del Treball de les Illes Balears a partir de la metodologia de la revisió editada l'any 2009².

1. Sobre les diferències metodològiques d'aquestes dues fonts estadístiques, vegeu: *Memòria del CES sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears, 2001*. p. 372 i 373.

2. Estudi elaborat l'any 2008 i publicat el 2009, a proposta de la Comissió de Treball de la Memòria del CES 2007, i aprovada per la Comissió Permanent, en el qual es duu a terme l'actualització del primer estudi del CES sobre els IQT, *La qualitat del treball. Una proposta d'indicador*, Consell Econòmic i Social de les Illes Balears i SOIB (2004).

1.1.

ELS INDICADORS LABORALS DE L'ESTRATÈGIA 2020

Les Illes Balears presenten millors indicadors quantitius que Espanya, però inferiors a la UE-28, en taxa d'ocupació i taxa d'ocupació femenina per als grups d'edat de 20 a 64 anys. Pel que fa referència als indicadors més qualitius d'abandonament escolar prematur i estudis superiors, són pitjors per a les Balears en relació amb Espanya, i en relació amb la UE-28 són significativament molt més elevats en abandonament escolar, però lleugerament millors (6 dècimes) en estudis superiors. Quant a la taxa d'atur, és més baixa a les Balears respecte a Espanya, però encara se situa 4,8 punts per sobre de la UE-28. Finalment, respecte a la població adulta que participa en educació i formació, presenta taxes semblants a les de la UE-28, però se situen 1,3 punts per sota de les d'Espanya. (Vegeu el quadre II-1).

1.2.

ANÀLISI DE LES DADES D'AFILIACIÓ A LA SEGURETAT SOCIAL

L'any 2017 es tanca amb una mitjana de 480.471 treballadors d'alta a la Seguretat Social. Es tracta del cinquè any consecutiu en què augmenta l'ocupació i és el

segon valor més alt de tota la sèrie històrica estudiada (des del 1996). Respecte al 2016 l'afiliació s'ha incrementat en 25.214 persones, la qual cosa en termes relatius suposa un creixement del 5,5%. L'any 2017 esdevé el primer que de mitjana suposa haver superat les dades d'ocupació d'abans de la crisi. En concret, ja hi ha 24.674 (5,9%) llocs de feina més que el 2008. A la resta de comunitats autònomes el nivell d'ocupació encara es troba per sota del nivell precrisi. (Vegeu el quadre II-2).

Durant els anys de crisi econòmica les hores treballades varen caure més intensament que el nombre d'ocupats. Això suposa que les hores treballades es repartien entre els treballadors, de manera que el nombre mitjà d'hores que duia a terme cada treballador es reduïa. Una vegada immersos en la recuperació, a partir del 2014, tant el nombre total d'afiliats al règim general com el nombre d'hores comencen a pujar. Així, segons dades de l'Ibestat, l'afiliació equivalent a temps complet creix el 2017 un 7,7% respecte a l'any anterior i acumula quatre anys de creixement més intens que el nombre total de treballadors del règim general. Per tant, a més d'haver-hi més persones treballant, creixen les hores treballades.

Les dones afiliades a la TGSS el 2017 són 222.958, la qual cosa representa un 46,4% del conjunt d'afiliació. Les dones ja han superat els valors d'afiliació anteriors a la crisi; de fet, sumen 26.482 dones més que el 2007 (+13,5%), mentre que els homes encara se situen un -0,7% per sota. Respecte de les dades del 2016, ambdós sexes n'han incrementat el nom-

bre, tot i que les dones amb menys força (+5,0%) que els homes (+6,0%). (Vegeu el quadre II-3).

La dispar dinàmica de gènere es pot explicar pel fet que la recessió va afectar de manera directa el sector de la construcció, que és predominantment masculí, i va provocar una caiguda dràstica de l'ocupació masculina. En el cas de les dones, la manca d'ocupació masculina a moltes famílies a conseqüència de la recessió va provocar una major incorporació de les dones al mercat de treball per compensar la falta d'ingressos. De fet, les dones continuen incorporant-se progressivament al mercat laboral de les Illes i, per tant, creix el nombre d'afiliades, si bé encara el 2017 el percentatge d'homes ocupats sobre el total (53,6%) continua significativament per sobre del de les dones.

El major pes de les dones ocupades es va donar precisament durant els anys més difícils de la crisi econòmica; així, durant el 2013 i el 2014 les dones assoliren un 47,1% del total de l'ocupació, el major percentatge de la sèrie històrica. En el conjunt d'Espanya, les dones ocupades representen un 46,2% del total dels ocupats durant el 2017, valor similar al de les Balears (46,4%). Històricament les dones tenien més pes sobre el total de la població ocupada a les Illes, si bé la incorporació de les dones al mercat de treball s'ha incrementat arreu del territori, de manera que s'ha anat retallant el diferencial.

QUADRE II-1. INDICADORS ESTRATÈGIA (2020)

	UE-28					ESPANYA					ILLES BALEARS					
	2015	2016	2017	Objectiu 2020	2015	2016	2017	Objectiu 2020	2015	2016	2017	Objectiu 2020	2015	2016	2017	Objectiu 2020
Percentatge de joves entre 18 i 24 anys amb abandonament escolar prematur	11,0%	10,7%	10,6%	10,0%	20,0%	19,0%	18,3%	15,0%	29,8%	26,8%	26,5%	15,0%	29,8%	26,8%	26,5%	15,0%
Percentatge de joves (30-34 anys) amb estudis superiors	38,7%	39,1%	39,9%	40,0%	40,9%	40,1%	41,2%	44,0%	29,1%	32,8%	39,2%	44,0%	29,1%	32,8%	39,2%	44,0%
Taxa d'ocupació entre 20 i 64 anys	70,1%	71,1%	72,2%	75,0%	62,0%	63,9%	65,5%	74,0%	68,9%	71,4%	71,3%	74,0%	68,9%	71,4%	71,3%	74,0%
Taxa d'ocupació femenina (20 a 64 anys)	64,2%	65,3%	68,1%		56,4%	58,1%	59,6%	68,5%	65,4%	67,2%	66,1%	68,5%	65,4%	67,2%	66,1%	68,5%
Total de població que viu en llars amb baixa intensitat de treball	39,830	39,132			5,426	5,188										
Inversió en R+D (assolir una inversió del 3% a la UE i del 2% a Espanya)	2,0%	2,0%		3,0%	1,2%	1,2%		2,0%								
Altres indicadors:																
Taxa d'atur	9,4%	8,6%	7,6%		22,1%	19,6%	17,2%		17,3%	13,9%	12,4%		17,3%	13,9%	12,4%	
Percentatge de població adulta (25-64 anys) que participa en educació i formació	10,7%	10,8%	10,9%		9,9%	9,4%	9,9%		9,3%	8,7%	8,6%		9,3%	8,7%	8,6%	
Espanya	-0,5	0,8	1,9	2,2	-1,2	1,1	1,1	2,1	1,6	2,4	-6,5	-3,9	1,6	2,4	-6,5	-3,9

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Eurostat, INE i IBESTAT

QUADRE II-2. TREBALLADORS EN ALTA LABORAL PER SEXE, ILLES BALEARS (2010-2017)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Total	411.617	405.113	395.784	397.861	410.635	432.487	455.257	480.471
Homes	225.827	217.903	210.632	210.350	217.352	230.473	243.004	257.513
Dones	187.789	187.209	185.150	187.510	193.282	202.014	212.253	222.958

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social.

ADDENDA QUADRE II-2. AFILIACIONS AL RÈGIM GENERAL DE LA SEGURETAT SOCIAL EN EQUIVALÈNCIA A JORNADA COMPLETA (2011-2017)				
	Nombre d'afiliacions al règim general	% var. interanual	Afiliacions en EJC	% var. interanual
2011	309.306	-	279.635	-
2012	304.888	-1,4	272.609	-2,5
2013	302.969	-0,6	268.941	-1,3
2014	313.226	3,4	278.380	3,5
2015	331.992	6,0	296.829	6,6
2016	354.326	6,7	318.882	7,4
2017	379.347	7,1	343.382	7,7

Font: Ibestat, a partir de les dades de la TGSS.
EJC: Equivalència a jornada completa. Mitjana anual dels quatre trimestres.

QUADRE II-3. EVOLUCIÓ DEL PES DE LA POBLACIÓ OCUPADA FEMENINA SOBRE EL TOTAL DE POBLACIÓ OCUPADA. ESPANYA - ILLES BALEARS (2010-2017)		
	Illes Balears	Espanya
2010	45,6%	44,8%
2011	46,2%	45,3%
2012	46,8%	46,0%
2013	47,1%	46,3%
2014	47,1%	46,3%
2015	46,7%	46,2%
2016	46,6%	46,2%
2017	46,4%	46,2%

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social.

La distribució de l'ocupació per sectors econòmics és conseqüent amb la importància que representen cada un dins l'economia de les Illes. El 2017 el sector que concentra la major part de l'afiliació és el dels serveis (395.445 afiliats, un 82,3%); el segueix la construcció, amb 48.658 treballadors (un 10,1%); la indústria, amb 27.696 efectius (un 5,8%), i, finalment, l'agricultura, amb 8.588 persones (1,8%).

Respecte al 2016, i per segon any consecutiu, tots els sectors guanyen afiliació en termes interanuals. Els afiliats a la Seguretat Social, com s'ha vist, s'incrementen un 5,5% en conjunt el 2017. En detall, el sector que encapçala amb escreix el creixement del darrer any és el de la construcció (+11,0%), seguit dels serveis (+5,1%), la indústria (+3,4%) i l'agricultura (+3,2%). (Vegeu el quadre II-4).

QUADRE II-4. CREIXEMENT DE L'OCUPACIÓ PER SECTORS D'ACTIVITAT, ILLES BALEARS (2016-2017)				
	2016	2017	Variació	(%)
Total	455.162	480.387	25.225	5,5
Agricultura	8.325	8.588	263	3,2
Indústria	26.774	27.696	922	3,4
Construcció	43.850	48.658	4.808	11,0
Serveis	376.213	395.445	19.232	5,1

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social.

L'especialització econòmica de les Illes Balears en el sector serveis s'ha accentuat en els darrers anys. Així, si es compara l'afiliació per sectors d'abans de la crisi amb la darrera disponible, es fa palès el transvasament dels treballadors des de la indústria i la construcció cap als serveis. El sector secundari (indústria i construcció) va ser el primer afectat per la recessió, amb forts augments de l'atur que, a més, varen perdurar en el temps. Com a resposta, alguns treballadors d'aquestes branques d'activitat, amb vista de la necessitat de trobar un lloc de treball, es varen reorientar cap al sector dels serveis. Aquest moviment de l'afiliació entre els diferents sectors es fa palès si es comparen els pesos del 2017 amb els que tenien l'any 2007. En aquests deu anys s'observa com l'agricultura pràcticament manté el seu pes. Alhora, la capacitat d'ocupació de la indústria ha disminuït en 1,4 punts percentuals el pes dels afiliats, i la construcció perd 5,7 punts percentuals. Aquests treballadors s'han incorporat als serveis que ha augmentat el pes dels seus afiliats en 7,2 punts percentuals.

D'altra banda, les activitats més dinàmiques del sector serveis pel que fa al grup de treballadors assalariats –és a dir, les que més han crescut en termes relatius– són

els serveis d'informació (27,1%); activitats relacionades amb l'ocupació (25,0%), i activitats cinematogràfiques, de vídeo i de televisió, enregistrament de so i edició musical (16,2%). Per contra, s'ha de dir que les activitats relacionades amb la programació i emissió de ràdio i televisió perden un 5,2%, amb 19 assalariats menys; els serveis financers, un 2,3%; així com altres activitats professionals, científiques i tècniques (-1,9%). (Vegeu el quadre II-5).

Per règims, es pot assenyalar que un 77,9% dels afiliats d'alta el 2017 són assalariats, mentre que en el règim d'autònoms aquest percentatge és d'un 18,7%, proporcions que es mantenen més o menys estables respecte dels anys anteriors (la resta de treballadors –un 3,4%– es classifiquen dins dels règims especials). Tanmateix, cal recalcar que el pes dels autònoms ha baixat en els tres darrers anys, atès que en el període 2012-2014 representaven més d'un 20% del total. Respecte a les dades del 2016, el major increment de l'afiliació es dona entre els treballadors del règim especial de la mar (+6,9%) i el del règim general (6,7%). En canvi, cau l'afiliació en el règim especial de la llar (-4,0%). (Vegeu el quadre II-6).

QUADRE II-5. TREBALLADORS ASSALARIATS, AUTÒNOMS I EMPRESSES PER ACTIVITAT ECONÒMICA (CNAE 09) A LES ILLES BALEARS (2016-2017)

	Empreses				Autònoms				Assalariats			
	2016	2017	Var. abs.	Var. (%)	2016	2017	Var. abs.	Var. (%)	2016	2017	Var. abs.	Var. (%)
TOTAL	42.548	43.735	1.188	2,79	88.043	89.950	1.907	2,17	350.775	374.371	23.596	6,73
01. Agricultura, ramaderia, caça i serveis que s'hi relacionen	142	148	7	4,59	2.401	2.426	26	1,07	463	515	52	11,29
02. Silvicultura i explotació forestal	21	20	-1	-4,37	45	43	-2	-4,24	466	481	16	3,36
03. Pesca i aquicultura	3	3	0	0,00	11	12	1	9,38	83	83	0	0,20
05. Extracció d'antracita, hulla i lignit	0	0	-	-	0	0	0	-	0	0	-	-
06. Extracció de petroli cru i gas natural	0	0	-	-	0	1	1	-	0	0	-	-
08. Altres indústries extractives	51	51	0	-0,33	44	44	0	-0,19	303	317	14	4,48
09. Activitats de suport a les indústries extractives	0	0	-	-	2	2	0	0,00	0	0	-	-
10. Indústria de l'alimentació	422	436	14	3,24	617	621	4	0,62	3.483	3.652	169	4,86
11. Fabricació de begudes	106	109	3	2,75	93	94	0	0,45	983	985	2	0,22
13. Indústria tèxtil	59	61	1	2,39	119	131	12	10,38	274	286	12	4,32
14. Confecció de peces de vestir	55	59	4	6,49	189	202	13	6,61	154	170	16	10,69
15. Indústria del cuir i del calçat	86	89	2	2,71	159	162	3	1,89	1.187	1.150	-38	-3,19
16. Indústria de la fusta i del suro, excepte mobles; cristalleria i esparteria	196	192	-4	-1,95	586	573	-13	-2,20	770	808	38	4,88
17. Indústria del paper	9	9	0	0,00	5	6	1	18,33	102	104	2	2,20
18. Arts gràfiques i reproducció de suports enregistrats	158	163	5	3,23	379	386	6	1,67	764	792	29	3,75
19. Coqueries i refinació de petroli	0	0	-	-	0	0	0	-	0	0	0	-
20. Indústria química	40	41	2	4,22	35	35	-1	-2,12	211	227	16	7,72
21. Fabricació de productes farmacèutics	31	31	0	1,08	2	2	0	-7,69	128	136	8	5,92
22. Fabricació de productes de cautxú i plàstic	19	19	-1	-3,03	23	21	-2	-8,79	93	89	-5	-4,82

continua

QUADRE II-5. TREBALLADORS ASSALARIATS, AUTÒNOMS I EMPRESES PER ACTIVITAT ECONÒMICA (CNAE 09) A LES ILLES BALEARS (2016-2017)

	Empreses				Autònoms				Assalariats			
	2016		2017		2016		2017		2016		2017	
	Var. abs.	Var. (%)	Var. abs.	Var. (%)	Var. abs.	Var. (%)	Var. abs.	Var. (%)	Var. abs.	Var. (%)	Var. abs.	Var. (%)
23. Fabricació d'altres productes minerals no metàl·lics	183	177	-6	-3,10	285	276	-9	-3,04	1.058	1.119	61	5,76
24. Metallúrgia; fabricació de productes de ferro, acer i ferroaliatges	17	16	0	-2,50	123	122	-1	-1,15	111	123	12	11,15
25. Fabricació de productes metàl·lics, excepte maquinària i equip	395	404	9	2,39	636	659	22	3,52	1.768	1.936	168	9,50
26. Fabricació de productes informàtics, electrònics i òptics	12	12	1	5,07	14	16	2	14,11	55	64	10	17,38
27. Fabricació de material i equip elèctric	12	11	-1	-11,56	7	10	3	40,24	62	46	-16	-26,27
28. Fabricació de maquinària i equip n.c.op.	38	36	-3	-6,72	147	130	-17	-11,83	353	335	-18	-5,06
29. Fabricació de vehicles de motor, remolcs i semiremolcs	2	2	1	35,00	3	4	1	27,78	6	4	-1	-21,21
30. Fabricació d'un altre tipus de material de transport	130	122	-8	-5,98	296	279	-17	-5,76	1.196	1.219	23	1,90
31. Fabricació de mobles	153	157	4	2,72	395	394	-1	-0,15	736	782	47	6,36
32. Altres indústries manufactureres	90	87	-2	-2,51	184	191	8	4,17	670	655	-15	-2,30
33. Reparació i instal·lació de maquinària i equip	391	446	54	13,91	1.105	1.159	54	4,87	1.814	2.030	216	11,89
35. Subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat	31	31	0	-0,81	28	27	-1	-4,50	974	910	-65	-6,65
36. Captació, depuració i distribució d'aigua	71	75	4	5,26	44	45	0	0,75	1.301	1.339	39	2,98
37. Recollida i tractament d'aigües residuals	18	18	0	0,47	8	6	-2	-22,58	162	177	15	9,22
38. Recollida, tractament i eliminació de residus; valorització	64	67	2	3,76	38	38	-1	-1,96	2.486	2.608	121	4,88
39. Activitats de descontaminació i altres serveis de gestió de residus	3	1	-2	-65,71	3	3	0	11,11	3	1	-2	-65,79
41. Construcció d'edificis	2.706	2.979	273	10,07	5.573	5.964	390	7,00	15.684	18.246	2.562	16,34
42. Enginyeria civil	91	92	1	0,55	213	206	-7	-3,41	1.035	1.027	-8	-0,76
43. Activitats de construcció especialitzada	2.563	2.707	144	5,61	8.182	8.408	226	2,77	13.163	14.808	1.645	12,49
45. Venda i reparació de vehicles de motor i motocicletes	1.129	1.138	10	0,88	2.222	2.212	-10	-0,45	5.701	6.109	408	7,16

continua

QUADRE II-5. TREBALLADORS ASSALARIATS, AUTÒNOMS I EMPRESSES PER ACTIVITAT ECONÒMICA (CNAE 09) A LES ILLES BALEARS (2016-2017)

	Empreses				Autònoms				Assalariats			
	2016	2017	Var. abs.	Var. (%)	2016	2017	Var. abs.	Var. (%)	2016	2017	Var. abs.	Var. (%)
46. Comerç a l'engròs i intermediaris del comerç, excepte de vehicles de motor	1.957	1.984	27	1,36	3.622	3.676	53	1,47	14.276	15.155	879	6,15
47. Comerç al detall, excepte de vehicles de motor i motocicletes	6.445	6.370	-76	-1,18	14.132	13.931	-201	-1,42	37.801	39.515	1.714	4,53
49. Transport terrestre i per canonades	1.680	1.773	93	5,52	4.367	4.449	83	1,89	7.791	8.307	516	6,63
50. Transport marítim i per vies navegables interiors	15	21	6	40,56	32	44	12	35,66	28	58	30	108,73
51. Transport aeri	24	28	3	13,40	26	29	3	12,01	2.072	2.290	217	10,48
52. Emmagatzemament i activitats afins al transport	243	244	1	0,34	133	149	16	11,99	5.882	6.158	276	4,70
53. Activitats postals i de correus	37	43	6	16,17	85	95	10	11,82	1.294	1.464	170	13,13
55. Serveis d'allotjament	1.802	1.911	109	6,03	1.291	1.361	70	5,41	43.253	47.466	4.214	9,74
56. Serveis de menjars i begudes	6.312	6.363	51	0,81	11.300	11.247	-53	-0,47	37.852	40.477	2.625	6,93
58. Edició	76	77	1	1,32	221	219	-2	-1,09	709	706	-3	-0,47
59. Activitats cinematogràfiques, de vídeo i de televisió, enregistrament de so i edició musical	55	52	-2	-4,42	239	257	18	7,71	573	666	93	16,21
60. Activitats de programació i emissió de ràdio i televisió	35	35	0	-0,72	31	32	1	1,60	363	344	-19	-5,19
61. Telecomunicacions	100	95	-5	-5,17	241	222	-19	-7,81	1.374	1.363	-12	-0,85
62. Programació, consultoria i altres activitats relacionades amb la informàtica	213	231	18	8,24	627	650	24	3,79	1.982	2.037	55	2,78
63. Serveis d'informació	91	98	7	7,33	261	250	-11	-4,06	885	1.125	240	27,06
64. Serveis financers, excepte assegurances i fons de pensions	73	80	8	10,79	70	83	13	17,77	4.699	4.593	-106	-2,25
65. Assegurances, fons de pensions, excepte Seguretat Social obligatòria	74	74	0	-0,56	54	55	1	2,02	486	487	1	0,21
66. Activitats auxiliars dels serveis financers i de les assegurances	299	299	0	-0,06	1.135	1.126	-9	-0,80	753	778	26	3,40
68. Activitats immobiliàries	1.271	1.380	109	8,56	1.605	1.869	264	16,47	2.787	3.027	240	8,62

continua

QUADRE II-5. TREBALLADORS ASSALARIATS, AUTÒNOMS I EMPRESES PER ACTIVITAT ECONÒMICA (CNAE 09) A LES ILLES BALEARS (2016-2017)

	Empreses				Autònoms				Assalariats			
	2016	2017	Var. abs.	Var. (%)	2016	2017	Var. abs.	Var. (%)	2016	2017	Var. abs.	Var. (%)
69. Activitats jurídiques i de comptabilitat	1.409	1.427	18	1,30	2.078	2.095	17	0,81	5.305	5.555	251	4,72
70. Activitats de les seus centrals; activitats de consultoria de gestió empresarial	266	266	1	0,19	619	661	42	6,81	1.452	1.453	1	0,05
71. Serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria; assaigs i anàlisis tècniques	479	506	27	5,63	1.434	1.527	93	6,49	1.661	1.906	245	14,74
72. Investigació i desenvolupament	41	39	-3	-6,07	260	265	5	1,86	342	370	28	8,29
73. Publicitat i estudis de mercat	183	190	7	3,88	662	702	40	5,97	981	1.097	115	11,76
74. Altres activitats professionals, científiques i tècniques	182	181	-2	-0,87	1.451	1.576	125	8,58	1.418	1.391	-28	-1,94
75. Activitats veterinàries	114	115	1	1,17	310	301	-9	-2,96	368	382	14	3,81
77. Activitats de lloguer	744	739	-5	-0,69	1.427	1.425	-1	-0,08	4.604	4.951	347	7,53
78. Activitats relacionades amb l'ocupació	36	41	5	14,79	58	60	2	2,86	933	1.167	233	25,02
79. Activitats d'agències de viatges, operadors turístics, serveis de reserves	310	330	21	6,73	485	519	34	7,07	5.124	5.450	325	6,35
80. Activitats de seguretat i investigació	71	70	0	-0,59	50	53	3	6,01	2.846	3.038	192	6,73
81. Serveis en edificis i activitats de jardineria	1.057	1.133	76	7,18	2.079	2.228	149	7,16	11.402	11.813	410	3,60
82. Activitats administratives d'oficina i altres activitats auxiliars de les empreses	322	350	28	8,58	890	934	44	4,97	4.129	4.305	176	4,26
84. Administració pública i defensa; Seguretat Social obligatòria	660	670	10	1,54	21	22	1	6,00	19.572	20.284	712	3,64
85. Educació	1.008	1.033	25	2,49	1.987	2.057	69	3,49	17.805	19.234	1.429	8,02
86. Activitats sanitàries	991	1.004	13	1,32	2.283	2.399	116	5,07	25.056	25.943	887	3,54
87. Assistència en establiments residencials	79	80	1	1,58	23	23	0	1,45	3.155	3.408	252	8,00
88. Activitats de serveis socials sense allotjament	161	164	3	1,86	92	94	2	2,63	4.343	4.709	367	8,44
90. Activitats de creació, artístiques i espectacles	125	129	4	3,54	928	1.000	72	7,79	1.092	1.144	53	4,85

continua

QUADRE II-5. TREBALLADORS ASSALARIATS, AUTÒNOMS I EMPRESES PER ACTIVITAT ECONÒMICA (CNAE 09) A LES ILLES BALEARS (2016-2017)

	Empreses						Autònoms						Assalariats					
	2016		2017		Var. abs. (%)		2016		2017		Var. abs. (%)		2016		2017		Var. abs. (%)	
91. Activitats de biblioteques, arxius, museus i altres activitats culturals	60	56	-4	-6,15	66	65	-1	-2,15	307	317	10	3,23						
92. Activitats de jocs d'atzar i apostes	116	122	6	5,32	124	122	-3	-2,01	958	1.018	61	6,34						
93. Activitats esportives, recreatives i d'entreteniment	706	737	31	4,45	931	986	55	5,88	5.951	6.237	285	4,79						
94. Activitats associatives	816	828	11	1,39	258	232	-26	-10,12	2.814	2.916	102	3,63						
95. Reparació d'ordinadors, efectes personals i articles d'ús domèstic	194	183	-11	-5,73	1.671	1.584	-87	-5,19	678	684	6	0,92						
96. Altres serveis personals	1.405	1.459	55	3,89	4.140	4.347	208	5,02	4.685	5.107	423	9,02						
97. Activitats de les llars que donen ocupació a personal domèstic	706	709	3	0,45	20	18	-2	-7,95	1.009	1.025	16	1,55						
99. Activitats d'organitzacions i organismes extraterritorials	11	11	0	0,00	11	8	-3	-27,27	32	40	8	25,00						
No tipificades	1	1	0	0,00	0	0	-	-	95	84	-	-						

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social.

QUADRE II-6. TREBALLADORS EN ALTA LABORAL SEGONS EL RÈGIM, ILLES BALEARS (2010-2017)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	% var. 17/16
Total	411.617	405.112	395.784	397.861	410.635	432.487	455.257	480.471	5,54
Règim general	315.622	309.998	301.062	300.674	310.777	330.097	350.775	374.371	6,73
RE autònoms	81.590	80.536	79.638	80.567	83.243	85.932	88.043	89.949	2,17
RE treballadors de la llar	9.683	9.834	10.462	12.156	12.084	11.790	11.582	11.123	-3,96
RE agrari	2.750	2.833	2.707	2.508	2.482	2.492	2.598	2.613	0,58
RE treballadors de la mar	1.972	1.912	1.915	1.956	2.048	2.177	2.259	2.413	6,85

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social.

Pel que fa al tipus de contracte, del conjunt de treballadors amb informació sobre la tipologia del seu contracte –352.319 persones–, 220.795 es troben d'alta amb un contracte indefinit, les quals representen un 62,7% del total. Alhora, els afiliats amb un contracte temporal sumen 131.524 treballadors (un 37,3%). En termes interanuals, l'augment d'aquests darrers és més intens que el dels indefinits (6,4% i 8,2%, respectivament). Durant els anys de recessió, en ambdós casos va disminuir l'afiliació, tot seguint la contracció de l'economia, però a partir del 2014, amb la reactivació econòmica, s'incrementen els afiliats. Ara bé, mentre que els que han signat un contracte indefinit ja superen la quantitat d'afiliats del 2006, els temporals encara es troben per sota de la dada de fa deu anys. (Vegeu el quadre II-7).

Els treballadors fixos discontinus, per la seva banda, assoleixen les 51.565 altes a la Seguretat Social durant el 2017, la quantitat més alta de la sèrie històrica. De fet, el nombre de treballadors fixos discontinus no ha deixat de créixer malgrat els anys de recessió econòmica. Com s'observa, l'increment interanual en aquest tipus d'afiliació contractual es produeix a partir del mes d'abril i s'allarga fins al final del mes de setembre, coincidint amb la temporada turística. El mes d'agost és quan s'assoleix la punta (81.805 afiliacions). S'ha de recalcar que amb l'allargament de la temporada turística es donen els increments més grans respecte de l'any anterior en el mesos de febrer i novembre.

Per illa, l'afiliació es distribueix entre Mallorca, que concentra un 79,8% dels afiliats; Menorca, amb un 6,4%, i les Pitiüses, amb el 13,4% restant. En termes interanuals, totes les illes mostren increments per sobre

d'un 4%. Les Pitiüses són les que registren un creixement més intens (+5,7%), seguides de prop per Mallorca (+5,6%) i, més lleugerament, per Menorca (+4,3%). El dinamisme de les illes menors és evident si s'observa el creixement respecte de l'any 2007. En aquests deu anys el nombre d'afiliats a les Pitiüses s'ha incrementat en un 31,5%, amb la qual cosa suma 15.475 treballadors més. Alhora, l'augment experimentat a Mallorca s'ha donat en una menor proporció (+2,9%) i, en el cas de Menorca, l'ocupació se situa encara per sota del nivell del 2007, concretament un 7,9%. (Vegeu el quadre II-8).

Les dades provisionals –del dia 1 de gener del 2018– de l'estadística del padró continu mostren com les Illes Balears continuen sent la comunitat autònoma amb el percentatge més elevat de població de nacionalitat estrangera, amb un 17,1% sobre el total de població, seguida de Catalunya (14,2%), Múrcia (13,7%) i la Comunitat Valenciana (13,3%). Les Balears se situen més de 7 punts per sobre de la mitjana estatal, en què el pes dels estrangers és del 10,1%.

Segons dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social, la població ocupada estrangera va registrar els 85.881 treballadors d'alta, cosa que representa un 17,9% del conjunt de treballadors d'alta a la Seguretat Social. Un 9,7% són persones de la Unió Europea i un 8,2% són no comunitaris. Les Balears continuen sent la comunitat autònoma amb el major pes de població estrangera sobre el total de treballadors d'alta a la Seguretat Social. Respecte del 2016, tots els col·lectius n'han incrementat el nombre: un 9,5% els treballadors de la Unió Europea, i un 9,1% els no comunitaris; mentre que els espanyols augmenten un 4,8%.

QUADRE II-7. EVOLUCIÓ DE LES AFILIACIONS PER TIPUS DE CONTRACTE. ILLES BALEARS (2016-2017)

	Indefinitos fixos discontinus (1)			Altres indefinitos			Total indefinitos			Temporals			Total afiliats (2)		
	2016	2017	% var.	2016	2017	% var.	2016	2017	% var.	2016	2017	% var.	2016	2017	% var.
Gener	12.699	13.707	7,94	155.602	164.150	5,49	168.301	177.857	5,68	86.367	93.554	8,32	374.473	392.830	4,90
Febrer	20.226	22.444	10,97	156.113	165.522	6,03	176.339	187.966	6,59	91.257	99.950	9,53	388.128	410.174	5,68
Març	36.583	37.753	3,20	156.998	166.638	6,14	193.581	204.391	5,58	100.604	110.817	10,15	417.121	439.558	5,38
Abril	57.299	63.347	10,56	158.274	168.166	6,25	215.573	231.513	7,39	118.034	134.141	13,65	459.490	493.869	7,48
Mai	72.634	77.401	6,56	158.677	168.251	6,03	231.311	245.652	6,20	142.987	157.562	10,19	503.773	534.931	6,18
Juny	73.641	78.185	6,17	159.133	168.472	5,87	232.774	246.657	5,96	159.698	171.773	7,56	523.864	551.766	5,33
Juliol	75.381	80.886	7,30	160.131	169.588	5,91	235.512	250.474	6,35	168.840	177.315	5,02	535.866	561.090	4,71
Agost	76.507	81.805	6,92	160.436	169.980	5,95	236.943	251.785	6,26	158.184	166.633	5,34	525.653	550.839	4,79
Setembre	74.269	81.391	9,59	160.860	171.305	6,49	235.129	252.696	7,47	137.584	156.012	13,39	502.549	541.441	7,74
Octubre	46.583	48.790	4,74	161.700	171.648	6,15	208.283	220.438	5,84	104.926	112.054	6,79	440.547	461.682	4,80
Novembre	17.028	18.627	9,39	162.421	173.049	6,54	179.449	191.676	6,81	95.839	100.638	5,01	398.566	417.213	4,68
Desembre	13.392	14.445	7,86	163.334	173.987	6,52	176.726	188.432	6,62	93.926	97.841	4,17	393.054	410.257	4,38
Mitjana anual	48.020	51.565	7,38	159.473	169.230	6,12	207.493	220.795	6,41	121.521	131.524	8,23	455.257	480.471	5,54

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social.

(1) Afiliacions a 01 règim general, 0613 règim agrari i 081 règim de la mar. El total d'afiliats contractats inclou la categoria "no consta". El sumatori d'indefinitos i temporals no es correspon amb el total.

(2) El total d'afiliats fa referència a tots els règims i no es correspon al d'afiliats amb contracte de treball.

QUADRE II-8. TREBALLADORS AFILIATS A LES ILLES BALEARS PER ILLES (2016-2017)

	2016	2017	Variació interanual	
			Absoluta	Relativa (%)
Total	455.257	480.471	25.214	5,54
Mallorca	363.126	383.474	20.348	5,60
Menorca	29.412	30.690	1.278	4,35
Eivissa	57.215	60.405	3.190	5,58
Formentera	3.910	4.195	285	7,28
Altres províncies	1.595	1.708	113	7,09

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social.

Les dades d'afiliació dels estrangers del 2017 se situen un 6,4% per sobre de les del 2007, després de tres anys consecutius d'incrementos interanuals per sobre d'un 7%.

Quant a l'evolució de la distribució per nacionalitats, si es comparen els resultats amb els de deu anys abans (2007) s'observa un canvi en la distribució dels estrangers. El 2007 el pes dels afiliats europeus era inferior al dels extracomunitaris (7,6% i 10,1%). Arran de la crisi, aquesta distribució comença a variar, de manera que d'ençà el 2013 s'inverteixen les proporcions i es passa a una superioritat clara del nombre d'afiliats europeus respecte dels no comunitaris. La marxa de treballadors no comunitaris cap a altres destinacions amb més oportunitats va ser provocada, entre altres raons, per la manca de llocs de feina a la construcció que es va donar durant els anys de crisi. (Vegeu el quadre II-9 i el gràfic A II-1).

Quant a la nacionalitat, el grup de països que pertanyen a la Unió Europea que aporten més mà d'obra a la nostra comunitat autònoma són, en primer lloc, Alemanya (que aporta un 21,1% dels treballadors de la Unió Europea i un 11,4% del total d'afi-

liats estrangers), seguida d'Itàlia (amb un 20,5% i un 11,1%, respectivament), de Romania (13,4% i 7,3%, respectivament) i del Regne Unit (13,1% i 7,1%, respectivament). Del total de treballadors comunitaris, un 66,6% cotitzen en el règim general; un 29,3% són autònoms, i un 4,1% restant, en els altres règims. (Vegeu els quadres II-10a i II-10b).

D'altra banda, la major presència de treballadors estrangers afiliats no comunitaris són els que provenen del Marroc (un 19,1% dels treballadors no comunitaris i un 8,8% del total d'afiliats estrangers), seguit a molta distància dels que provenen de l'Argentina (un 8,1% i un 3,7%, respectivament). En aquest col·lectiu també són majoria els que cotitzen al règim general (74,3%). En canvi, els autònoms tenen una menor presència (13,3%) entre els no comunitaris, si bé depèn molt de la nacionalitat, atès que en el cas dels xinesos el percentatge d'autònoms assoleix un 45%. També és significatiu el pes d'estrangers extracomunitaris d'alta al règim de la llar, un 9,0%, si bé en cas del Paraguai o Bolívia s'arriba a un 35,0% i 33,0% del total, respectivament.

QUADRE II-9. TOTAL D'AFILIATS ESTRANGERS A LA SEGURETAT SOCIAL, ILLES BALEARS (2017)					
	Unió Europea	No UE	Total	% UE	% no UE
Gener	31.843	28.083	59.926	53,1	46,9
Febrer	33.906	30.277	64.183	52,8	47,2
Març	38.215	34.077	72.292	52,9	47,1
Abril	47.306	41.091	88.397	53,5	46,5
Maig	56.203	46.274	102.477	54,8	45,2
Juny	59.817	48.343	108.160	55,3	44,7
Juliol	61.140	49.359	110.499	55,3	44,7
Agost	59.298	48.404	107.702	55,1	44,9
Setembre	56.895	47.355	104.250	54,6	45,4
Octubre	42.703	36.527	79.230	53,9	46,1
Novembre	35.982	31.731	67.713	53,1	46,9
Desembre	35.026	30.714	65.740	53,3	46,7
Mitjana 2017	46.528	39.353	85.881	54,2	45,8

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social.

QUADRE II-10A. TOTAL D'AFILIATS ESTRANGERS (UE) A LA SEGURETAT SOCIAL PER NACIONALITATS I PER RÈGIMS A LES ILLES BALEARS (2017)						
	General	Autònoms	Agrari	Mar	Llar	Total
Total UE	30.993	13.624	185	147	1.580	46.528
Alemanya	5.109	4.522	10	33	150	9.824
Àustria	314	222	2	1	5	543
Bèlgica	388	214	0	4	5	611
Bulgària	2.644	551	63	7	651	3.916
Dinamarca	111	92	0	0	2	206
Eslovàquia	401	60	0	3	14	477
Finlàndia	108	28	0	1	2	139
França	1.470	818	4	11	21	2.324
Grècia	90	29	1	1	0	121

continua

QUADRE II-10A. TOTAL D'AFILIATS ESTRANGERS (UE) A LA SEGURETAT SOCIAL PER NACIONALITATS I PER RÈGIMS A LES ILLES BALEARS (2017)

	General	Autònoms	Agrari	Mar	Llar	Total
Hongria	355	81	2	0	11	449
Irlanda	195	91	0	0	3	289
Itàlia	7.017	2.425	13	35	69	9.559
Lituània	163	26	0	0	3	191
Països Baixos	849	484	3	7	12	1.355
Polònia	1.270	291	8	3	73	1.644
Portugal	880	130	6	2	37	1.055
Regne Unit	3.649	2.348	4	23	67	6.091
Rep. Txeca	441	79	2	3	6	531
Romania	4.906	806	67	10	443	6.233
Suècia	417	262	0	3	2	684
Resta Països	217	63	2	0	4	285

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social.

QUADRE II-10B. TOTAL D'AFILIATS ESTRANGERS (FORA DE LA UE) A LA SEGURETAT SOCIAL PER NACIONALITATS I PER RÈGIMS A LES ILLES BALEARS (2017)

	General	Autònoms	Agrari	Mar	Llar	Total
Total no EU	29.246	5.252	1.203	106	3.546	39.353
Equador	2.362	172	47	1	317	2.898
Marroc	5.980	528	676	34	307	7.525
Colòmbia	2.174	212	178	3	246	2.814
Argentina	2.432	589	8	8	131	3.169
Xina	1.375	1.137	0	0	12	2.523
Uruguai	1.010	163	6	1	107	1.287
Bolívia	991	97	32	1	553	1.675
Paraguai	720	64	26	0	436	1.246
Senegal	1.427	177	97	31	45	1.776
Resta de països	10.776	2.115	134	26	1.390	14.440

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social.

Finalment, i pel que fa a l'activitat econòmica, s'observa una forta concentració de mà d'obra immigrant en el sector de l'activitat hotelera (36,8%) i en el sector de

la construcció un 13,2% de les persones immigrants està assalariada en aquesta activitat. (Vegeu el quadre II-11).

QUADRE II-11. TOTAL D'AFILIATS ESTRANGERS PER SECTORS D'ACTIVITAT A LES ILLES BALEARS
(RÈGIM GENERAL, MITJANA 2016 I 2017)

	Mitjana 2016		Mitjana 2017	
	Absolut	% sobre el total	Absolut	% sobre el total
Total	61.241	100,0	67.441	100,0
Agricultura, ramaderia, caça, silvicultura i pesca	205	0,3	214	0,3
Indústries extractives	19	0,0	23	0,0
Indústries manufactureres	1.972	3,2	2.122	3,1
Subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat	18	0,0	21	0,0
Subministrament d'aigua, activitats de sanejament, gestió de residus i descontaminació	185	0,3	202	0,3
Construcció	7.246	11,8	8.874	13,2
Comerç; reparació de vehicles de motor i bicicletes	6.538	10,7	7.122	10,6
Transport i emmagatzemament	1.196	2,0	1.454	2,2
Hoteleria	22.125	36,1	24.799	36,8
Informació i comunicacions	645	1,1	742	1,1
Activitats financeres i d'assegurances	188	0,3	206	0,3
Activitats immobiliàries	806	1,3	931	1,4
Activitats professionals científiques i tècniques	1.191	1,9	1.274	1,9
Activitats administratives i serveis auxiliars	5.491	9,0	6.068	9,0
Administració pública i defensa; Seguretat Social obligatòria	211	0,3	216	0,3
Educació	1.116	1,8	1.240	1,8
Activitats sanitàries i serveis centrals	1.514	2,5	1.614	2,4
Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	1.794	2,9	1.895	2,8
Altres serveis	1.413	2,3	1.579	2,3
Activitats de les llars com a ocupadors de personal domèstic i productor de béns i serveis per a ús propi	263	0,4	261	0,4
Activitats d'organitzacions i organismes extraterritorials	18	0,0	26	0,0
Sistema especial agrari	1.395	2,3	1.401	2,1
Sistema especial de la llar	5.695	9,3	5.159	7,6

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social.

1.3.

ANÀLISI DE L'OCUPACIÓ SEGONS L'ENQUESTA DE POBLACIÓ ACTIVA: RESUM DE LES DADES GENERALS

L'Enquesta de Població Activa (EPA) estima 537.500 persones ocupades a les Balears durant el 2017. Aquesta quantitat representa un augment de 6.900 efectius laborals respecte del 2016, que en termes relatius suposa un creixement d'un 1,3%. Com es veu, es tracta d'un increment més suau que amb les dades de Tresoreria, si bé les diferències metodològiques entre les dues fonts són importants. Ja el 2016 les dades d'ocupació es mostraven superiors que les dels anys anteriors a la recessió econòmica i el 2017 s'aconsegueix el major nombre d'ocupació de tota la sèrie històrica. (Vegeu el quadre II-12 i el gràfic II-1).

Com s'ha explicat, un dels efectes que la recessió va provocar en l'ocupació va ser un descens més intens de les hores treballades que el nombre de persones ocupades. Segons les dades de l'EPA, a partir de l'any 2012, acompanyant la recuperació, tant les hores com els ocupats deixen enrere les dades negatives i comencen a créixer. L'any 2017 el nombre d'hores efectives treballades per al total d'ocupats ha crescut un 0,6%, i en el cas dels assalariats, un 1,4%. (Vegeu l'addenda al quadre II-12).

Per sectors d'activitat, l'increment en el nombre de persones ocupades és generalitzat, si bé el sector dels serveis presenta un lleuger descens d'un -0,1%. El sector agrari registra un increment en termes relatius d'un 0,6%. El sector industrial guanya 5.700 llocs de feina, la

qual cosa en termes relatius suposa un 16,1%. El sector de la construcció registra 1.700 persones més que ara fa un any, que en termes relatius suposen un 3,3% més d'ocupats. (Vegeu el quadre II-13).

Es donen diferències per sexe. Així, els homes han vist augmentar l'ocupació en 6.100 efectius respecte al 2016, fet que en termes relatius equival a un increment del 2,1%, mentre que en les dones s'ha experimentat un creixement més suau (800 efectius més, un +0,3%). Ara bé, l'ocupació femenina el 2017 es troba un 14,9% per sobre de la quantitat del 2007; en canvi, l'ocupació masculina just acaba d'assolir els valors previs a la crisi i se situa encara a dia d'avui un 1,4% per sota de la dada registrada el 2007.

La distribució de l'ocupació per sexe i sector es configura actualment de la manera següent: un 72,2% dels homes es concentra en el sector de serveis, un 16,1% en la construcció, seguit de la indústria i l'agricultura amb un 10,3% i un 1,4%, respectivament. Quant a les dones, la concentració en el sector serveis és més accentuada i suposa un 93,5% del total de dones ocupades. Li segueix la indústria, amb un 4,5%. Després de la crisi econòmica s'ha accentuat la terciarització de l'economia, atès que el sector secundari (indústria i construcció) va ser el primer afectat per la recessió i es va reorientar cap al sector dels serveis. Aquest moviment d'ocupats entre els diferents sectors es fa palès si es comparen els pesos del 2017 amb els de l'any 2007, quan els serveis representaven un 72,5% del total d'ocupats, gairebé 10 punts percentuals menys que el 2017 (81,9%). En canvi, la construcció aglutinava un 15,8% dels ocupats, quan el 2017 just en concentra un 9,6%.

QUADRE II-12. EVOLUCIÓ DE L'OCUPACIÓ A LES ILLES BALEARS (2006-2017)

	Població ocupada	Variació	
		Absoluta	Relativa
2006	494.800	-	-
2007	509.700	14.900	3,0
2008	513.500	3.800	0,7
2009	484.300	-29.200	-5,7
2010	478.400	-5.900	-1,2
2011	465.100	-13.300	-2,8
2012	471.800	6.700	1,4
2013	475.800	4.000	0,8
2014	482.900	7.100	1,5
2015	509.600	26.700	5,5
2016	530.600	21.000	4,1
2017	537.500	6.900	1,3

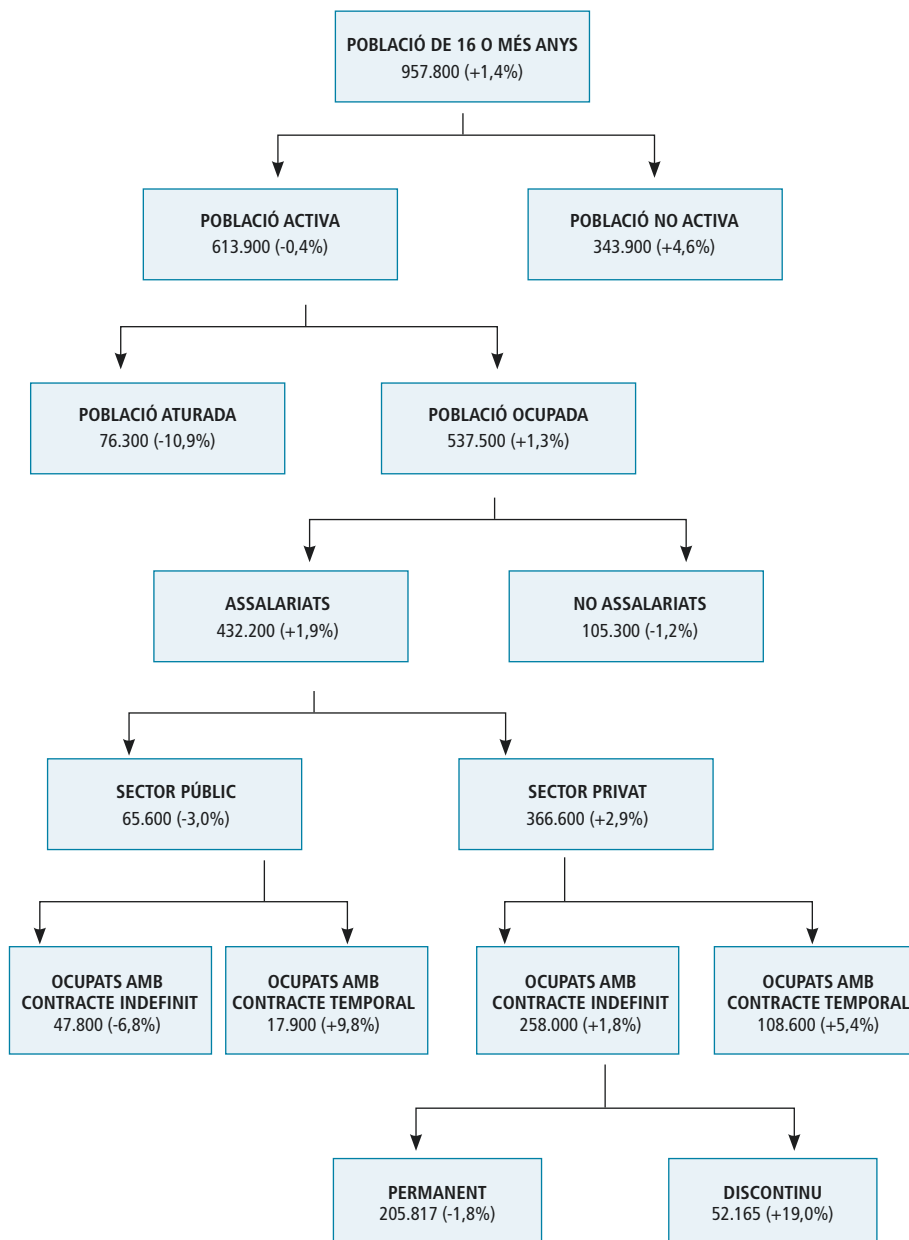
Font: INE, enquesta de població activa.

ADDENDA QUADRE II-12. EVOLUCIÓ DE L'OCUPACIÓ A LES ILLES BALEARS (2006-2017)

	Població ocupada	Variació		% var. hores efectives treballades	
		Absoluta	Relativa	Total ocupats	Assalariats
2006	494.800				
2007	509.700	14.900	3,0	3,0	4,4
2008	513.500	3.800	0,7	0,3	-1,3
2009	484.300	-29.200	-5,7	-8,8	-5,8
2010	478.400	-5.900	-1,2	-1,0	-2,3
2011	465.100	-13.300	-2,8	-4,4	-6,7
2012	471.800	6.700	1,4	0,5	-0,3
2013	475.800	4.000	0,8	2,9	3,6
2014	482.900	7.100	1,5	1,4	1,7
2015	509.600	26.700	5,5	3,2	3,1
2016	530.600	21.000	4,1	2,8	5,7
2017	537.500	6.900	1,3	0,6	1,4

Font: INE, enquesta de població activa.

Gràfic II-1
Estructura del mercat de treball a les Illes Balears
 (mitjanes anuals 2017) (variació interanual)

Font: INE, enquesta de població activa.

**QUADRE II-13. EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ OCUPADA (MILERS) PER SECTORS D'ACTIVITAT A
LES ILLES BALEARS PER TRIMESTRES (2010-2017)**

	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis	Total
1r trimestre de 2010	5,5	34,7	57,2	350,6	448,0
2n trimestre de 2010	5,6	38,0	58,1	391,6	493,3
3r trimestre de 2010	4,3	36,6	49,4	424,3	514,6
4t trimestre de 2010	4,6	39,3	48,0	365,8	457,8
1r trimestre de 2011	5,9	36,5	45,3	343,0	430,7
2n trimestre de 2011	7,6	35,0	42,7	395,6	480,9
3r trimestre de 2011	8,2	35,5	44,4	422,7	510,8
4t trimestre de 2011	7,7	34,0	44,9	351,3	437,9
1r trimestre de 2012	6,6	35,6	47,4	338,6	428,2
2n trimestre de 2012	4,3	32,7	48,7	403,3	489,0
3r trimestre de 2012	4,1	34,3	46,3	429,2	513,9
4t trimestre de 2012	4,8	32,4	36,3	382,7	456,3
1r trimestre de 2013	3,7	25,5	36,7	363,6	429,5
2n trimestre de 2013	5,5	25,9	38,8	426,5	496,7
3r trimestre de 2013	5,6	25,6	35,3	455,9	522,4
4t trimestre de 2013	5,4	29,0	37,2	383,2	454,8
1r trimestre de 2014	6,5	26,6	38,5	346,9	418,5
2n trimestre de 2014	6,0	28,7	41,2	425,9	501,8
3r trimestre de 2014	5,1	34,7	41,6	451,3	532,7
4t trimestre de 2014	4,3	37,5	42,2	394,4	478,5
1r trimestre de 2015	5,9	36,1	48,1	365,7	455,9
2n trimestre de 2015	5,3	37,2	46,9	436,3	525,8
3r trimestre de 2015	5,7	40,3	41,7	467,6	555,3
4t trimestre de 2015	4,3	37,7	43,1	416,4	501,5
1r trimestre de 2016	5,9	36,8	47,2	401,2	491,1
2n trimestre de 2016	4,3	35,4	49,1	458,4	547,1
3r trimestre de 2016	3,8	35,8	51,0	481,9	572,5
4t trimestre de 2016	3,8	33,6	52,9	421,3	511,6
1r trimestre de 2017	3,6	36,2	55,1	394,6	489,5
2n trimestre de 2017	4,3	41,1	54,6	454,6	554,5
3r trimestre de 2017	4,6	40,7	48,1	492,4	585,8
4t trimestre de 2017	5,4	46,4	49,0	419,5	520,3

* Dades en milers.

Font: INE, Enquesta de Població Activa. (EPA)

L'any 2017, i sempre segons l'EPA, la població estrangera ocupada representa, amb 113.700 persones, un 21,2% del total d'ocupació de les illes, molt per sobre de la mitjana nacional (11,0%). De fet, les Balears són la comunitat autònoma amb el major percentatge d'estrangers sobre el total d'ocupats. Respecte al 2016, augmenten més els treballadors estrangers (+4,6%) que els de nacionalitat espanyola (+0,5%). Tanmateix, respecte al 2007 els espanyols ja mostren un nivell d'ocupació superior, concretament un 7,2% d'ocupats més, però els treballadors estrangers encara se situen lleugerament per sota de les dades anteriors a la crisi (-0,5%).

Per grups d'edat, i respecte al 2016, augmenta sobretot el nombre d'ocupats menors de 25 anys (+14,8%), seguit del grup de 45 i més anys (+1,8%). En canvi, experimenta una lleugera caiguda el grup d'edat d'entre 25 i 44 anys (-0,3%). Des d'una perspectiva temporal més àmplia, el grup més castigat per la crisi ha estat el grup més jove (menors de 25 anys), que encara el 2017 mostra una quantitat d'ocupats un 42,9% per sota la de l'any 2007. En canvi, els majors de 44 anys –segurament també per un efecte demogràfic d'envelliment de la població– el 2017 presenten un nivell d'ocupació un 39,1% per sobre del 2007.

D'altra banda, la població assalariada amb contracte temporal presenta una millor evolució (+7.100 persones, un 6%) que els assalariats amb contracte indefinit (1.100 ocupats més que ara fa un any, un 1,1%).

Pel que fa a les dades d'atur, i continuant amb les dades de l'EPA, el 2017 s'ha

tancat amb 76.325 persones aturades de mitjana, 9.300 menys que el 2016, la qual cosa equival a un descens d'un -10,9%. Es tracta del cinquè any consecutiu en què es produeix una caiguda de l'atur, si bé encara no s'han assolit els valors previs a la crisi.

Segons les dades de l'EPA, els homes continuen sent majoria a les llistes d'atur per desè any consecutiu, concretament un 54,1% del total, fet que, d'altra banda, no es dona amb les dades d'atur registrat al SOIB. Respecte al 2016 les dones experimenten un major descens interanual (-15,1%) que el col·lectiu masculí (-6,8%).

1.3.1. ANÀLISI COMPARADA DE LES TAXES D'ACTIVITAT, D'OCUPACIÓ I D'ATUR DE LES BALEARS I D'ALTRES COMUNITATS AUTÒNOMES

El 2017 la taxa d'activitat³ de les Illes Balears representa un 64,1% de la població de 16 anys i més. Amb aquest resultat se situa, una vegada més, com la comunitat autònoma amb la taxa més alta i supera amb escreix la mitjana nacional (58,8%). En termes interanuals, la taxa de les Illes ha perdut 1,1 punts, més que la mitjana nacional (-0,4 punts percentuals). Si es comparen els resultats del 2017 amb els del 2007, ambdues taxes se situen per sota del valor d'ara fa 10 anys (-0,3 punts percentuals a les Illes i -0,5 punts percentuals a Espanya). (Vegeu els quadres II-14 i II-15).

3. La taxa d'activitat és la relació entre la població activa i la potencialment activa.

QUADRE II-14. TAXA D'ACTIVITAT PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2016-2017)

	2016					2017				
	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	Mitjana	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	Mitjana
Espanya	59,3	59,4	59,3	59,0	59,2	58,8	58,8	58,9	58,8	58,8
Andalusia	58,2	58,0	57,7	57,5	57,8	57,7	57,4	57,3	56,9	57,3
Aragó	59,1	59,5	59,5	59,2	59,3	58,8	58,8	58,3	58,5	58,6
Astúries	51,4	52,1	52,4	50,9	51,7	50,8	51,2	50,8	50,7	50,9
Illes Balears	64,0	66,7	67,7	62,5	65,2	61,8	65,7	67,4	61,6	64,1
Illes Canàries	61,1	61,3	61,2	60,9	61,1	60,2	60,3	60,0	60,9	60,3
Cantàbria	55,7	56,2	56,5	56,2	56,1	55,6	55,9	55,8	55,9	55,8
Castella i Lleó	54,8	55,1	55,5	55,0	55,1	54,5	55,1	55,0	54,4	54,8
Castella-la Manxa	58,5	58,5	58,2	58,8	58,5	59,2	58,8	58,1	59,5	58,9
Catalunya	62,3	62,2	62,0	61,6	62,0	61,8	61,6	61,9	61,7	61,7
Com. Valenciana	59,1	59,6	59,3	59,5	59,4	59,0	58,8	59,3	59,3	59,1
Extremadura	55,4	55,1	55,1	54,9	55,1	54,7	55,3	54,3	54,8	54,8
Galícia	53,1	53,5	53,8	53,4	53,5	53,3	53,3	53,6	53,0	53,3
Madrid	64,2	64,0	63,2	63,2	63,7	62,7	62,6	62,9	63,3	62,9
Múrcia	58,8	59,3	59,4	59,1	59,1	59,5	59,6	59,7	59,3	59,5
Navarra	58,8	57,2	59,3	58,9	58,5	58,7	59,6	59,3	58,9	59,1
País Basc	56,8	56,9	57,4	56,7	56,9	55,9	56,0	56,3	56,3	56,1
La Rioja	58,8	60,1	59,2	58,8	59,2	59,5	58,8	58,6	58,9	59,0
Ceuta	58,8	58,9	56,7	55,3	57,4	57,6	53,5	55,1	57,0	55,8
Melilla	56,8	57,9	59,7	59,9	58,6	57,9	60,3	60,0	60,7	59,7

Font: INE, enquesta de població activa.

QUADRE II-15. TAXES D'OCCUPACIÓ PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2016-2017)

	2016					2017				
	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	Mitjana	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	Mitjana
Espanya	46,8	47,5	48,1	48,0	47,6	47,8	48,7	49,3	49,1	48,7
Andalusia	40,9	41,1	41,2	41,2	41,1	42,2	42,9	42,8	43,0	42,7
Aragó	50,1	50,4	50,6	51,2	50,6	50,9	52,1	52,2	51,8	51,8
Astúries	41,3	42,1	43,4	43,5	42,6	43,6	44,5	44,2	43,3	43,9
Illes Balears	52,2	58,0	60,5	53,9	56,2	51,4	58,1	61,1	53,8	56,1
Illes Canàries	45,2	44,5	45,3	45,8	45,2	44,7	45,6	46,9	47,5	46,2
Cantàbria	45,2	47,6	49,4	49,0	47,8	47,8	48,0	48,7	48,3	48,2
Castella i Lleó	44,8	46,2	47,7	46,8	46,4	46,3	47,2	47,9	46,9	47,1
Castella-la Manxa	43,6	44,5	45,0	45,8	44,7	45,9	45,7	47,3	47,8	46,7
Catalunya	51,4	52,3	52,9	52,5	52,3	52,3	53,4	54,1	53,9	53,5
Comunitat Valenciana	46,2	46,9	47,4	48,1	47,1	47,4	47,8	48,9	49,4	48,4
Extremadura	39,3	40,2	41,0	39,4	40,0	38,7	41,0	40,9	41,0	40,4
Galícia	43,4	44,0	45,0	44,7	44,3	44,0	44,8	45,8	45,2	45,0
Madrid	53,4	53,6	53,6	54,0	53,6	53,8	54,5	55,1	54,6	54,5
Múrcia	45,8	48,2	47,6	48,1	47,4	48,0	49,2	48,9	49,1	48,8
Navarra	50,4	49,6	51,9	53,0	51,2	52,7	53,3	53,1	53,2	53,1
País Basc	49,6	49,8	50,1	49,7	49,8	49,3	49,8	49,8	50,4	49,8
La Rioja	50,3	50,9	51,2	52,4	51,2	51,9	52,4	51,2	52,1	51,9
Ceuta	43,4	43,4	42,8	42,9	43,1	44,2	44,0	42,8	42,1	43,3
Melilla	39,4	38,3	41,1	43,5	40,5	40,9	42,0	44,3	45,8	43,2

Font: INE, enquesta de població activa.

Si es relaciona la taxa d'activitat amb el nivell de formació assolit per les persones que formen part de la població activa, s'evidencia que la taxa d'activitat és més alta com més alt és el nivell de formació que tenen. A més, aquesta dada és per ambdós sexes, tant per a dones com per a homes. (Vegeu els gràfics A II-2, A II-3 i A II-4).

Cal ressaltar que les persones que han assolit la segona etapa de secundària amb orientació professional, és a dir que tenen un grau de formació professional, presenten una major taxa d'activitat que les persones que tenen estudis superiors. També s'observa com els homes presenten taxes d'activitat molt superiors a la de les dones en els nivells formatius baixos, diferències que gairebé desapareixen en els nivells educatius alts.

L'any 2017 la taxa d'activitat masculina es manté constant respecte del 2016 (es redueix en tres dècimes), mentre que la taxa d'activitat femenina experimenta un descens de gairebé dos punts percentuals. Així, la taxa d'activitat femenina se situa en un 58,1% (quan el 2016 va ser d'un 60,1%). Tanmateix, és juntament amb Madrid la taxa d'activitat femenina més alta del conjunt de comunitats autònomes i se situa gairebé 5 punts per sobre de la mitjana estatal (53,2%). Tot i l'entrada creixent de la dona en el mercat de treball i malgrat el consegüent escurçament de distància respecte de la masculina, la taxa d'activitat masculina (d'un 70,2% l'any 2017) encara se situa significativament per sobre de la femenina. El grup d'edat que ha experimentat un major descens de la taxa d'activitat respecte del 2016 ha estat el de les persones entre 20 i 24 anys en el cas del col·lectiu masculí, amb un descens de 5,2

punts. En canvi, entre el col·lectiu femení el grup d'edat més castigat ha estat el d'entre 25 i 54 anys, on es dona un descens de 3,2 punts. (Vegeu el quadre II-16).

Pel que fa a la taxa d'ocupació⁴, just sis comunitats autònomes registren taxes per damunt d'un 50%, entre les quals la taxa balear assoleix un 56,1% de la població de 16 i més anys el 2017. Amb aquest resultat se situa com la comunitat amb la taxa d'ocupació més alta, 7,4 punts percentuals per sobre de la taxa del conjunt nacional (48,7%) i 15,7 punts percentuals per damunt d'Extremadura, que és la comunitat autònoma amb la taxa més baixa (40,4%). En termes interanuals, la taxa de les Balears es manté, mentre que a Espanya creix lleugerament (+1,1 p. p). A més llarg termini, si es comparen amb les dades del 2006 (l'any amb el valor més alt de la sèrie), les taxes encara se situen significativament per sota. Així, la diferència entre el 2017 i el 2006 és a les Balears de -4,2 punts per sota, mentre que a Espanya és de -5,0 punts percentuals.

La taxa d'ocupació per sexe mostra com en el cas dels homes la taxa ha repuntat 0,5 punts en relació amb la registrada l'any 2016. En canvi, es redueix en els mateixos 0,5 punts percentuals entre les dones. Aquest descens del col·lectiu femení afecta especialment el grup d'edat comprès entre els 25 i 54 anys (1,2 punts menys) i en el de majors de 54 anys (0,7 punts percentuals menys). Les Illes Balears, amb un 50,9%, és la comunitat autònoma amb la major taxa d'ocupació femenina de l'Estat, 7,8 punts percentuals per sobre la mitjana nacional (43,1%).

4. La taxa d'ocupació és la relació entre el nombre total d'ocupats i la població de 16 i més anys.

QUADRE II-16. TAXA D'ACTIVITAT, D'OCCUPACIÓ I D'ATUR PER SEXES I PER GRUPS D'EDAT A LES ILLES BALEARS (2016-2017)

	Activitat				Occupació				Atur			
	2016	2017	Var. 17/16 (abs.)	2016	2017	Var. 17/16 (abs.)	2016	2017	Var. 17/16 (abs.)	2016	2017	Var. 17/16 (abs.)
Ambdós sexes	65,2	64,1	-1,1	56,2	56,1	0,0	13,9	12,5	-1,4	13,9	12,5	-1,4
16-19	20,3	23,7	3,5	11,5	13,8	2,2	43,1	42,0	-1,1	43,1	42,0	-1,1
20-24	58,7	56,3	-2,4	36,5	41,0	4,5	37,8	27,2	-10,6	37,8	27,2	-10,6
25-54	89,4	87,5	-1,9	78,3	78,1	-0,3	12,4	10,8	-1,6	12,4	10,8	-1,6
55+	29,7	30,2	0,5	26,6	26,4	-0,2	10,5	12,4	1,9	10,5	12,4	1,9
Homes	70,5	70,2	-0,3	61,0	61,5	0,5	13,4	12,4	-1,0	13,4	12,4	-1,0
16-19	27,3	26,7	-0,6	15,7	13,4	-2,4	42,3	49,9	7,6	42,3	49,9	7,6
20-24	66,1	60,9	-5,2	41,4	45,8	4,4	37,4	24,8	-12,6	37,4	24,8	-12,6
25-54	93,1	92,5	-0,6	82,2	82,8	0,6	11,7	10,4	-1,3	11,7	10,4	-1,3
55+	34,4	36,3	2,0	31,0	31,4	0,4	9,8	13,5	3,8	9,8	13,5	3,8
Dones	60,1	58,1	-1,9	51,4	50,9	-0,5	14,4	12,5	-2,0	14,4	12,5	-2,0
16-19	12,8	20,6	7,8	7,0	14,2	7,1	44,9	31,2	-13,7	44,9	31,2	-13,7
20-24	51,1	51,6	0,4	31,6	36,1	4,5	38,3	30,0	-8,3	38,3	30,0	-8,3
25-54	85,6	82,4	-3,2	74,3	73,2	-1,2	13,1	11,2	-1,9	13,1	11,2	-1,9
55+	25,6	24,7	-0,9	22,7	22,0	-0,7	11,3	10,9	-0,4	11,3	10,9	-0,4

Font: INE, enquesta de població activa.

Pel que fa a la taxa d'ocupació dels joves menors de 30 anys, amb un 46,0%, les Illes Balears se situen com la segona comunitat autònoma amb la taxa més alta, per darre-re de Catalunya (46,8%). Se situa gairebé 7 punts per sobre de la mitjana espanyola, que és de 39,2%. (Vegeu el quadre II-17).

Juntament amb la taxa d'ocupació juvenil s'ha d'analitzar la taxa d'abandonament escolar prematur⁵, un indicador educatiu

en què les Balears mostren uns resultats delicats per la repercussió que tindrà en la futura inserció laboral de les persones. Segons dades del 2017, la taxa de les Illes Balears és d'un 26,5%. Amb aquest valor, les Balears se situen com la comunitat autònoma amb el valor més alt, superant la mitjana nacional (18,3%), i a molta distància del País Basc, la regió amb el valor més baix (7,0%). Per sexe, les dones registren una taxa d'un 20,5%, i els homes, d'un 32,4%. (Vegeu el quadre II-18).

5. La taxa d'abandonament escolar prematur: representa la població de 18 a 24 anys que no ha completat el nivell d'educació secundària de segona etapa i no segueix cap tipus d'educació o formació.

**QUADRE II-17. TAXA D'OCUPACIÓ DELS JOVES MENORS DE 30 ANYS PER
COMUNITATS AUTÒNOMES (2017)**

	Ocupats < 30 anys	Població < 30 anys	Taxa d'ocupació
Espanya	2.547.172	6.504.334	39,2
Andalusia	417.067	1.285.650	32,4
Aragó	75.629	171.787	44,0
Astúries	38.563	112.316	34,3
Illes Balears	79.349	172.330	46,0
Illes Canàries	119.903	331.956	36,1
Cantàbria	25.254	70.139	36,0
Castella i Lleó	113.853	296.690	38,4
Castella-la Manxa	111.922	303.170	36,9
Catalunya	485.995	1.038.124	46,8
Com. Valenciana	283.969	682.703	41,6
Extremadura	51.017	164.728	31,0
Galícia	121.945	321.894	37,9
Madrid	373.624	903.826	41,3
Múrcia	82.623	229.489	36,0
Navarra	36.742	88.429	41,5
País Basc	105.335	258.895	40,7
La Rioja	16.613	40.871	40,6
Ceuta	4.173	14.900	28,0
Melilla	3.596	16.437	21,9

Font: INE - EPA.

QUADRE II-18. POBLACIÓ D'ENTRE 18 I 24 ANYS QUE NO HA COMPLETAT EL NIVELL D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2017)

	Total	Homes	Dones
UE 28	10,6	12,1	8,9
Espanya	18,3	21,8	14,5
Andalusia	23,5	28,7	18,0
Aragó	16,4	17,6	15,0
Astúries	14,8	18,9	10,8
Illes Balears	26,5	32,4	20,5
Illes Canàries	17,5	19,9	15,3
Cantàbria	8,9	12,3	4,9
Castella i Lleó	16,7	21,8	11,4
Castella-la Manxa	22,1	27,5	16,3
Catalunya	17,0	19,6	14,4
Comunitat Valenciana	20,3	24,9	15,4
Extremadura	19,2	26,7	11,5
Galícia	14,9	17,9	11,8
Madrid	13,9	16,1	11,5
Múrcia	23,1	22,8	23,4
Navarra	11,3	14,1	8,3
País Basc	7,0	8,5	5,5
La Rioja	12,9	15,9	9,7

Font: Las cifras de la educación en España. Ministeri d'Educació i Cultura.

D'altra banda, la taxa d'atur⁶ de les Illes Balears se situa en un 12,4% de la població activa el 2017, segons les dades de l'Enquesta de Població Activa. Es tracta de la cinquena taxa d'atur més baixa per comunitats autònomes, en què Navarra (10,2%) és la regió amb la taxa menor. En comparació, la taxa del conjunt d'Espanya se situa en un 17,2%, 4,7 punts percentuals per sobre de les Balears. Respecte al 2016, la taxa balear cau 1,5 punts percentuals i encadena cinc anys consecutius de caigudes. Alho-

ra, la taxa espanyola disminueix 2,4 punts percentuals. Les Illes Balears varen assolir el màxim de la taxa d'atur el 2012, amb un 23,3%. En canvi, en el conjunt d'Espanya va ser al 2013, amb un 26,1%, any en què a les Balears ja s'havia iniciat la caiguda de l'atur. (Vegeu el quadre II-19).

La taxa d'atur femenina se situa en un 12,6% el 2017 a les Illes Balears, gairebé idèntica a la masculina (12,5%). Com ja s'ha comentat en punts anteriors, les dones han presentat de manera habitual una major incidència de l'atur que els homes, situa-

6. La taxa d'atur és la relació entre el nombre d'aturats i la població activa.

ció que es va capgirar durant la crisi a causa del gran increment de l'atur entre els homes ocupats, principalment a la construcció. La taxa d'atur femenina de les Balears és la segona més baixa de totes les comunitats autònomes en el 2017, només darrere el País Basc (12,1%) i 6,4 punts percentuals per sota del conjunt d'Espanya (19,0%). Si bé durant la crisi econòmica a un grapat de comunitats autònomes es va donar una major taxa d'atur entre els homes, la situació ha canviat amb la reactivació econòmica i en tot el territori espanyol la taxa d'atur femenina és superior a la masculina. A les Illes Balears és on es dona un menor diferencial. (Vegeu el gràfic A II-5).

Per grups d'edat, els més joves —els menors de 25 anys— presenten la taxa d'atur més elevada, concretament d'un 30,8% el 2017. La taxa d'atur juvenil va assolir un 48,9% el 2012 a les Illes Balears i un 55,5% el 2013 en el conjunt d'Espanya. Les Illes Balears són la cinquena comunitat autònoma amb la taxa d'atur juvenil més baixa el 2017. El País Basc (27,3%) és la regió amb la taxa més baixa. D'altra banda, el grup d'edat entre 25 i 54 anys mostra la menor taxa d'atur, un 10,8% el 2017, i en el grup de persones majors de 55 anys és d'un 12,4%.

Per concloure, en el cas d'una comunitat com la nostra, cal subratllar les diferències que es produeixen en la taxa d'atur segons l'època de l'any. En els mesos centrals de l'estiu la taxa d'atur (d'un 9,3% en el tercer trimestre) es redueix respecte de la que hi ha en els mesos de menor activitat turística (en més de 7 punts, un 16,8% en el primer trimestre de l'any); per tant, es pot afirmar que la taxa d'atur en el mercat

laboral de les Illes Balears fluctua d'acord amb l'estacionalitat de la nostra activitat econòmica principal: el turisme. (Vegeu el gràfic A II-6).

1.3.2. L'ÍNDEX DE QUALITAT DEL TREBALL (IQT)

L'European Trade Union Institute (ETUI) ha publicat recentment un article amb l'actualització de l'índex europeu de qualitat del treball (European Job Quality Index, JQI). L'article "Bad jobs's recovery? European Job Quality Index 2005-2015"⁷ ofereix una visió detallada de la qualitat dels llocs de treball dels treballadors europeus i mostra quins aspectes del treball han millorat o s'han deteriorat durant l'última dècada (2005-2015). L'índex europeu de qualitat del treball és una mesura que abasta un ampli ventall de característiques laborals, inclosos els salaris, els aspectes no salarials de l'ocupació i l'organització del treball i la representació d'interessos col·lectius. L'IQT resumeix la informació dins de sis dimensions de qualitat laboral: (1) salaris; (2) formes d'ocupació i seguretat laboral; (3) temps de treball i equilibri de treball i vida; (4) condicions de treball; (5) habilitats i desenvolupament professional, i (6) representació d'interès col·lectiu. Al seu torn, cadascuna d'aquestes sis dimensions es compon d'un gran nombre d'indicadors de l'enquesta de condicions de feina (LFS) de l'Eurostat i es desglossen per sexe.

Els resultats indiquen una disminució de la qualitat de l'ocupació no salarial durant l'última dècada i el lent creixement salarial

7. PIASNA, A. (2017), "Bad jobs's recovery? European Job Quality Index 2005-2015". *Working Paper* 2017.06, European Trade Union Institute (ETUI).

real en els anys posteriors a la crisi. A més, la pobresa laboral s'ha ampliat entre el 2010 i el 2015. Els resultats mostren grans diferències entre els estats membres de la Unió Europea i com s'ha accentuat la polarització entre països, en particular en termes de formes d'ocupació, seguretat laboral i condicions laborals. Finalment, trobem una relació positiva entre la participació en el mercat laboral i la qualitat del lloc de treball en l'àmbit de països.

Per països, els resultats del 2015 mostren com la qualitat del treball era particularment baixa a Grècia, seguit de Romania, Espanya, Polònia i Hongria; mentre que Dinamarca, Luxemburg, Finlàndia i Suècia estaven en els primers llocs del rànquing. La bretxa de gènere en l'índex europeu de qualitat de treball també diferia substancialment entre països. Les dones varen registrar una visibilitat notablement superior a Polònia, Hongria, Croàcia i Malta, mentre que la bretxa a favor dels homes era més accentuada a Finlàndia, Luxemburg i Alemanya. A Romania i Espanya, la diferència de gènere era la més reduïda.

Per dimensions, el 2015 Espanya ocupa una posició central pel que fa als salaris (la 15a de 28), la darrera en la dimensió formes d'ocupació i seguretat laboral (inclou la temporalitat, la parcialitat involuntària, la percepció subjectiva de perdre la feina en els pròxims sis mesos), la 25a pel que fa a temps de treball i equilibri de treball i vida (inclou indicadors com treballadors que treballen més de 48 hores a la setmana, que treballen vespres o caps de setmana). La dimensió sobre les condicions laborals és la més complexa, atès que es calcula a partir de 20 ítems. En aquest cas, Espanya ocupa la 24a posició, la matei-

xa que en la dimensió 5 sobre habilitats i desenvolupament professional. Finalment, en la dimensió 6, sobre la representativitat de l'interès col·lectiu (negociació col·lectiva, sindicats, etc.), Espanya ocupa la 20a posició.

Com a conclusió, el treball apunta que s'ha donat un deteriorament de la qualitat del treball en molts països. A més, han empitjorat més els que estaven més malament. El creixement dels nivells d'ocupació després de la crisi de llocs post-2008 ha estat, fins a cert punt, una recuperació de *mals treballs*, marcada per un retorn de formes d'ocupació no estàndard i amb nivells mitjans de qualitat laboral.

En general, aquesta actualització de l'índex europeu de qualitat del treball confirma que un fenomen complex com la qualitat de la feina es pot mesurar i s'ha de fer. En la política d'ocupació de la Unió Europea, la qualitat dels llocs de treball continua sent un concepte impugnat que no ha penetrat prou en la política de formulació, supervisió i avaluació. El que es necessita és una definició clara i una mesura sintètica de qualitat laboral que indiqui clarament la direcció desitjada del canvi i els passos necessaris per aconseguir-ho. Amb aquesta actualització de l'IQT s'entrega una eina empírica per al debat polític sobre la qualitat de l'ocupació a la Unió Europea i a l'àmbit nacional.

L'any 2004, el Consell Econòmic i Social de les Illes Balears –amb el suport de la Conselleria de Treball i Formació del Govern de les Illes Balears i amb l'assessorament de la Universitat de Barcelona– va presentar l'estudi "La qualitat del treball.

QUADRE II-19. TAXES D'ATUR PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2016-2017)

	2016					2017				
	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	Mitjana	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	Mitjana
Espanya	21,0	20,0	18,9	18,6	19,6	18,8	17,2	16,4	16,6	17,2
Andalusia	29,7	29,1	28,5	28,3	28,9	26,9	25,2	25,4	24,4	25,5
Aragó	15,3	15,3	14,9	13,5	14,7	13,3	11,4	10,5	11,4	11,7
Astúries	19,5	19,3	17,1	14,6	17,6	14,2	13,0	13,0	14,6	13,7
Illes Balears	18,4	13,0	10,6	13,8	13,9	16,8	11,5	9,3	12,6	12,4
Illes Canàries	26,0	27,3	26,0	24,9	26,1	25,7	24,3	21,9	22,0	23,5
Cantàbria	18,9	15,3	12,5	12,9	14,9	14,1	14,0	12,7	13,5	13,6
Castella i Lleó	18,3	16,3	13,9	14,8	15,8	15,1	14,5	13,0	13,7	14,1
Castella-la Manxa	25,5	23,9	22,7	22,1	23,6	22,5	22,2	18,6	19,7	20,8
Catalunya	17,4	16,0	14,6	14,9	15,7	15,3	13,2	12,5	12,6	13,4
Comunitat Valenciana	21,8	21,3	20,2	19,2	20,6	19,8	18,7	17,5	16,8	18,2
Extremadura	29,1	27,0	25,6	28,3	27,5	29,2	25,8	24,8	25,1	26,2
Galícia	18,2	17,7	16,4	16,3	17,2	17,4	16,1	14,5	14,7	15,7
Madrid	16,8	16,3	15,2	14,6	15,7	14,2	13,0	12,4	13,8	13,3
Múrcia	22,1	18,7	19,8	18,6	19,8	19,3	17,5	18,1	17,2	18,0
Navarra	14,3	13,3	12,4	10,0	12,5	10,3	10,6	10,5	9,6	10,2
País Basc	12,8	12,5	12,8	12,3	12,6	11,9	11,2	11,6	10,6	11,3
La Rioja	14,4	15,3	13,6	10,9	13,6	12,9	10,9	12,6	11,5	12,0
Ceuta	26,2	26,3	24,6	22,4	24,9	23,3	17,8	22,4	26,0	22,5
Melilla	30,7	33,8	31,2	27,4	30,8	29,5	30,2	26,2	24,6	27,6

Font: INE, enquesta de població activa.

Una proposta d'indicador⁸. Aquesta publicació pretén analitzar la situació del mercat de treball a partir d'un concepte multidimensional que implica considerar aspectes com les característiques del lloc de treball, el perfil del treballador en relació amb la feina que fa, l'avaluació subjectiva que el treballador fa de la seva feina o les característiques de l'entorn laboral.

L'estudi es va elaborar seguint la metodologia proposada per la Comissió Europea per construir un indicador sintètic que permetés valorar la posició de totes les regions europees pel que fa a la qualitat del treball. Així mateix, l'estudi va seguir el criteri d'incloure només els indicadors que de manera homogènia i a partir de les estadístiques oficials es publiquen amb informació suficient, fiable, comparable i periòdica per al conjunt de totes les comunitats autònomes. D'aquesta manera, s'avançà un índex sintètic de qualitat del mercat de treball a les Balears i a la resta de comunitats autònomes referit als anys 1995 i 2001. Posteriorment, en les successives memòries anuals del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, en el capítol referent al mercat de treball, es presenten les estimacions actualitzades d'aquest índex.

Transcorreguts cinc anys des de l'aprovació del Dictamen núm. 9/2003 del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, es va decidir revisar els criteris que s'havien definit per estimar l'índex sintètic i adaptar-los millor a la nova situació del mercat de treball de les Illes Balears. La revisió,

8. PARELLADA, M.; GARCIA, G. *La qualitat del treball. Una proposta d'indicador*. Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, SOIB, 2004. El CES va emetre el Dictamen 9/2003 sobre aquesta matèria.

editada l'any 2009⁹, es justifica per les intenses transformacions demogràfiques, socials i laborals que s'observen a les Illes Balears i a Espanya des del 2003 i cobren rellevància especialment per la incidència de la crisi econòmica internacional, que ha provocat canvis significatius en la posició relativa de les Balears respecte a la resta de comunitats autònomes en aquest aspecte.

L'índex de qualitat del treball (IQT) es calcula a partir d'una bateria d'indicadors (39) que pretenen mesurar vuit dimensions de la situació laboral de totes les comunitats autònomes, atès que la base d'aquest estudi és l'anàlisi comparativa. L'objectiu és disposar d'una valoració més àmplia de la situació del mercat de treball. Cal recordar que els indicadors laborals estàndards se centren a valorar les regions amb uns nivells d'ocupació més alts i més baixos d'atur, i amb un nivell de renda i benestar més elevat. L'elaboració de l'IQT ha de permetre ampliar aquesta visió parcial considerant de manera conjunta altres característiques del mercat de treball que poden ser especialment rellevants, com ara la sinistralitat laboral, la conflictivitat o la no discriminació per raons de sexe o edat, entre d'altres. A partir d'aquesta bateria d'indicadors s'analitzen conceptes com flexibilització, temporalitat, desigualtat de gènere, exclusió de col·lectius específics, riscos laborals, condicions de vida, etc.. (Vegeu el quadre II-20).

9. Estudi elaborat l'any 2008 i publicat el 2009 a proposta de la Comissió de Treball de la Memòria del CES 2007 i aprovat per la Comissió Permanent, en què es duu a terme l'actualització del primer estudi del CES sobre l'IQT, *La qualitat del treball. Una proposta d'indicador*, Consell Econòmic i Social de les Illes Balears i SOIB, 2004. Vegeu: PARELLADA, M.; PUIGGRÓS, A.; RIBAS, M. *Indicadors de qualitat del treball*, Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, 2008.

QUADRE II-20. DIMENSIONS I INDICADORS DE QUALITAT DEL TREBALL

Dimensions	Indicadors
1. Condicions del lloc de treball	a) Grau de satisfacció en el lloc de treball
	b) Índex d'incidència dels accidents de treball
	c) Jornades perdudes en accidents laborals
	d) Nivell d'estrès en el lloc de treball
	e) Taxa de parcialitat involuntària
	f) Taxa de temporalitat
	g) Percentatge d'ocupació indefinida discontinua
	h) Índex de rotació
2. Relacions laborals	a) Jornades perdudes en vagues
	b) Cobertura dels convenis col·lectius
3. Qualificació, habilitats i aprenentatge	a) Ocupats amb estudis superiors
	b) Índex de desajustament
	c) Ocupats que segueixen algun tipus de formació
	d) Persones que han abandonat l'ensenyament prematurament (18-24 anys)
4. Accés i participació en el mercat de treball	a) Aturats que no han treballat abans
	b) Taxa d'activitat
	c) Taxa d'ocupació de la població de 30-54 anys
	d) Taxa d'atur de la població de 30-54 anys
5. Igualtat de gènere	a) Desigualtat salarial
	b) Ràtio de parcialitat involuntària
	c) Ràtio de taxes d'ocupació
	d) Ràtio de taxes d'atur
	e) Ràtio d'aturats que no han treballat abans
	f) Ràtio de taxa de temporalitat
	g) Ràtio d'atur llarga durada
	h) Índex de Duncan (ràtio de segregació sectorial)
	i) Ràtio d'ocupació en grup de directius
6. Cohesió social i mercat de treball	a) Taxa d'atur població estrangera
	b) Taxa d'atur de menors de 30 anys
	c) Taxa d'ocupació de menors de 30 anys
	d) Taxa d'ocupació de >55 anys
	e) Ocupats amb discapacitat sobre el total d'ocupats (*)

continua

QUADRE II-20. DIMENSIONS I INDICADORS DE QUALITAT DEL TREBALL

Dimensions	Indicadors
7. Salaris i productivitat	a) Remuneració salarial
	b) PIB per ocupat
	c) Ocupats en sectors alta tecnologia
	d) Augment salarial pactat
8. Benestar i Protecció Social	a) PIB per càpita
	b) Ràtio de dependència
	c) Taxa neta de cobertura de les prestacions per atur
	e) Percentatge de persones situades per sota el llindar de la pobresa

Font: Parellada, M.; Puiggròs, A.; Ribas, M. Indicadors de qualitat del treball 2006, Consell Econòmic i Social.

(*) Dada no disponible i no computada per a l'elaboració de l'IQT.

La construcció d'un índex agregat té com a punt fonamental les ponderacions que es donen a cada grup. És per això que s'ha optat per presentar diversos escenaris que varen ser debatuts i consensuats amb els integrants de la Comissió de Treball del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears. Els escenaris establerts a partir de la diferent estructura de ponderacions atorgada a cada una de les vuit dimensions definides són els següents. (Vegeu el quadre II-21):

- Base. Totes les dimensions tenen el mateix pes en la construcció de l'indicador.
- Tradicional. Els blocs sobre "accés i participació en el mercat de treball" i "salaries i productivitat" tenen una ponderació major en la construcció de l'índex agregat.
- Intermedi. En aquest cas es dona una major ponderació a les dimensions sobre "qualificació, habilitats i aprenentatge", "accés i participació en el mercat de treball", "igualtat de gènere" i "salaries i productivitat".

- Innovador. Es tracta de l'escenari on s'atorga una major importància a les dimensions d'«igualtat de gènere» i "qualificació, habilitats i aprenentatge".

D'aquesta manera, una vegada obtingut el rànquing de comunitats autònomes en cadascuna de les dimensions que aquí s'han considerat, s'han aplicat les ponderacions que s'han assenyalat per obtenir una nova ordenació de les regions que finalment correspon a l'ordre segons la mesura de qualitat del treball definida.

També es poden observar els resultats obtinguts al darrer estudi dels IQT corresponents als anys 2001 i 2006, i també les actualitzacions anuals fetes per a la memòria del CES, amb els resultats corresponents als anys 2007, 2008, 2009 i 2010. També s'hi afegixen les actualitzacions que ha fet l'Observatori del Treball de les Illes Balears (OTIB), amb els resultats corresponents als anys 2011, 2012, 2013, 2014 i 2015. (Vegeu quadre II-22).

QUADRE II-21. PONDERACIONS ESTABLERTES EN ELS DIVERSOS ESCENARIS, IQT (2006)

Dimensió	Base	Tradicional	Intermedi	Innovador
1. Condicions del lloc de treball	12,5	10	10	10
2. Relacions laborals	12,5	10	10	10
3. Qualificació, habilitats i aprenentatge	12,5	10	15	20
4. Accés i participació en el mercat de treball	12,5	20	15	10
5. Igualtat de gènere	12,5	10	15	20
6. Cohesió social i mercat de treball	12,5	10	10	10
7. Salari i productivitat	12,5	20	15	10
8. Benestar i protecció social	12,5	10	10	10

Font: Parellada, M.; Puiggròs, A.; Ribas, M. Indicadors de qualitat del treball 2006, Consell Econòmic i Social.

La primera conclusió que es pot extreure a partir dels resultats del 2015 és que la posició de les Illes Balears millora respecte als anys 2012 i 2013 i es manté respecte al 2014. Així, durant el 2015 les Balears ocupen la tercera posició en l'escenari base, la cinquena en l'escenari innovador, la sisena en el tradicional i la setena en l'escenari intermedi. Respecte del 2010, any en el qual les Illes Balears presenten la seva posició més endarrerida, s'ha produït una millora en tots els escenaris possibles. Tanmateix, si es compara l'evolució des del 2001, any en què Balears se situava entre la segona i tercera millor posició relativa entre les diferents comunitats autònomes, s'observa la pèrdua continuada de posicions relatives que han patit les Illes en l'IQT fins l'any 2010, que representa el pitjor any per a les Balears de tota la sèrie 2001-2015. L'any 2011 suposa una excepció i representa una millora relativa en tots els escenaris estudiats i l'any 2012 esdevé per a tots els escenaris estimats un nou empitjorament.

L'anàlisi que es fa amb les dades de l'índex de qualitat del treball permet

oferir algunes conclusions rellevants que estan en la línia de poder identificar els punts forts de la regió i també els aspectes respecte dels quals les Balears mostren una situació més feble. És interessant analitzar en quines dimensions i en quins indicadors les Illes Balears han empitjorat els resultats de 2015 respecte al 2008 (el darrer any en què es va crear ocupació, segons les dades de l'Enquesta de Població Activa, més en concret un 0,7% en variació interanual), així com també quins han estat els indicadors que més posicions han perdut durant aquests anys de crisi econòmica. (Vegeu els quadres d'A II-1 a II-8).

Així mateix, les dimensions que més posicions relatives ha perdut les Illes Balears respecte a la resta de comunitats autònomes són:

- La dimensió 7 ("salari i productivitat"). Es retrocedeix de la setena posició el 2008 a la tretzena el 2015. Tot i així, les Illes han arribat a estar en la penúltima posició el 2009 i en la quinzena el 2012. Les variables expli-

catives d'aquest canvi són l'augment salarial pactat (es passa de la segona a la tretzena posició, si bé el 2012 va arribar a ocupar la setena), la remuneració salarial (perd una posició i se situa en l'onzena posició) i el pes del ocupats en sectors d'alta tecnologia, on les Illes Balears ocupen la penúltima posició (amb dades de 2012¹⁰).

- D'altra banda, les Illes perden en el període de 2008 a 2012 sis posicions en la dimensió 1 ("condicions del lloc de treball"), en què les Balears passen d'ocupar la setena posició el 2008 a la tretzena el 2012.¹¹ Tanmateix, el 2015 ha remuntat fins a la vuitena posició. Durant els anys de recessió econòmica empitjoren sobretot en la taxa de parcialitat involuntària i la taxa de temporalitat (encara el 2015 se situa en l'onzena posició quan el 2008 era la vuitena). A més, les Illes Balears continuen ocupant la darrera posició del rànquing per comunitats autònomes el 2015 en els ítems de l'índex d'incidència dels accidents de treball o el pes de treballadors indefinits discontinus. En canvi, recuperen posicions dins aquesta dimensió en l'índex de rotació (s'assoleix la segona posició el 2015 quan el 2008 se situa-

va a la cinquena) i les jornades perdudes en accidents laborals (es passa de la segona posició a la primera).

- La comunitat autònoma també perd posicions relatives en la dimensió 8 ("benestar i protecció social"). En aquest cas es passa de la segona el 2008 a la quarta posició a partir del 2009 i fins al 2014, si bé assoleix la tercera posició el 2015. S'empitjora en el percentatge de persones situades per sota el llindar de la pobresa pel fet de passar de la setena a la dotzena posició el 2012 i l'onzena el 2015 i es perd una posició en el PIB per càpita (de la sisena a la setena). En canvi, es consolida la primera posició en la ràtio de dependència (aturats més inactius sobre el total d'ocupats) i en la taxa de cobertura de prestacions per atur.
- També es detecta un empitjorament en la posició de la dimensió 4 ("accés i participació en el mercat de treball"), ja que les Balears han passat a ocupar la sisena posició el 2015, amb una caiguda important respecte al 2013, quan va assolir el tercer millor lloc (el 2008 ocupava el cinquè). Això es deu sobretot al fet de perdre posicions (de la quarta a la darrera) en el pes dels aturats que no han treballat abans i per haver perdut la primera posició en la taxa d'activitat (el 2015 ocupa la segona). D'altra banda, s'han millorat posicions en la taxa d'atur de les persones d'entre 30 i 54 anys (es passa de l'onzena a la cinquena posició entre 2008 i 2015).

10. L'operació estadística de l'INE *Indicadores de alta tecnologia* a partir del 2013 tan sols publica informació sobre ocupats en sectors d'alta tecnologia i sectors per les comunitats autònomes d'Andalusia, Catalunya, Comunitat Valenciana, Madrid i el País Basc i engloba la resta dins l'epígraf "Resta".

11. En l'actualització dels indicadors, així com també ja va passar el 2011, s'han hagut d'ometre dos indicadors de la dimensió 1: grau de satisfacció en el lloc de treball i nivell d'estrès en el lloc de treball, ambdós fruit de l'*Enquesta de qualitat de vida en el treball* del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, atès que per motius pressupostaris es va deixar d'elaborar a partir del 2011.

QUADRE II-22. RANQUING IQT DE LES COMUNITATS AUTÒNOMES SEGONS LES PONDERACIONS ESTABLERTES (2001, 2006-2015)

	Base															Tradicional														
	2001	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2001	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015								
Andalusia	14	17	17	15	17	17	14	15	16	14	14	16	17	17	15	17	16	14	16	15	13	14								
Aragó	4	5	3	2	3	2	4	4	8	6	5	4	5	2	3	3	2	4	4	8	5	5								
Astúries	15	14	9	9	11	11	9	10	9	9	10	14	13	9	11	11	10	10	10	10	8	10								
Illes Balears	2	3	4	4	5	7	5	7	7	5	3	2	4	5	5	6	8	6	7	7	6	6								
Canàries	8	11	11	11	13	10	13	13	13	13	11	9	14	14	13	13	12	13	14	13	14	13								
Cantàbria	12	13	8	8	9	6	7	6	6	8	6	12	12	8	8	10	7	8	6	6	9	7								
Castella-la Manxa	11	10	15	17	16	15	15	16	15	15	16	11	10	15	17	15	15	16	15	16	16	17								
Castella i Lleó	16	15	13	14	10	14	10	12	11	10	9	15	15	10	14	9	14	9	11	11	10	9								
Catalunya	1	2	2	5	2	4	2	2	2	3	2	1	2	3	4	2	5	2	5	4	3	2								
Com. Valenciana	7	8	14	6	12	9	11	11	10	12	13	7	8	13	7	12	9	11	12	9	11	12								
Extremadura	17	16	16	16	15	16	17	17	17	17	15	17	16	16	16	16	17	17	17	17	17	16								
Galícia	13	9	12	10	7	12	12	9	12	11	12	13	9	11	10	7	11	12	9	12	12	11								
Madrid	5	1	1	1	1	3	1	1	1	1	1	5	1	1	1	1	3	1	1	1	1	1								
Múrcia	10	12	10	13	14	13	16	14	14	16	17	10	11	12	12	14	13	15	13	14	15	15								
Navarra	3	4	5	3	4	1	3	3	3	2	7	3	3	4	2	4	1	3	3	2	2	4								
País Basc	9	6	7	7	6	8	6	5	4	4	4	8	6	6	6	5	6	5	2	3	4	3								
La Rioja	6	7	6	12	8	5	8	8	5	7	8	6	7	7	9	8	4	7	8	5	7	8								

continua

QUADRE II-22. RÀNQUING IQT DE LES COMUNITATS AUTÒNOMES SEGONS LES PONDERACIONS ESTABLERTES (2001, 2006-2015)

	Intermedi															Innovador														
	2001	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2001	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015								
Andalusia	16	17	17	15	17	16	14	15	15	14	14	12	17	17	15	17	17	14	15	15	14	14								
Aragó	4	5	3	3	3	2	4	5	8	6	5	4	5	3	2	3	2	3	4	8	6	6								
Astúries	14	12	10	10	10	10	9	10	9	8	9	14	14	10	8	11	11	9	10	9	7	10								
Illes Balears	3	3	5	5	6	8	6	7	7	5	7	2	3	4	5	5	7	5	7	7	5	5								
Canàries	9	14	13	12	13	11	13	13	13	13	12	7	11	11	11	13	9	13	13	13	13	12								
Cantàbria	12	11	8	9	9	7	8	6	6	9	6	15	12	7	10	9	6	6	5	6	8	3								
Castella-la Manxa	11	13	16	17	15	15	16	16	16	15	16	11	10	16	17	16	15	15	16	16	15	15								
Castella i Lleó	15	15	11	14	11	14	10	12	12	11	11	16	15	12	14	10	14	10	11	10	11	9								
Catalunya	1	2	2	4	2	4	2	3	2	3	2	1	2	2	3	2	5	2	2	2	2	2								
Com. Valenciana	7	8	14	7	12	9	12	11	10	12	13	8	8	14	6	12	10	12	12	11	12	13								
Extremadura	17	16	15	16	16	17	17	17	17	17	17	17	16	15	16	15	16	17	17	17	17	17								
Galícia	13	9	9	8	7	12	11	9	11	10	10	13	9	9	9	6	12	11	9	12	10	11								
Madrid	5	1	1	1	1	3	1	1	1	1	1	5	1	1	1	1	3	1	1	1	1	1								
Múrcia	10	10	12	13	14	13	15	14	14	16	15	10	13	13	13	14	13	16	14	14	16	16								
Navarra	2	4	4	2	4	1	3	2	4	2	4	3	4	5	4	4	1	4	3	4	3	7								
País Basc	8	7	6	6	5	6	5	4	3	4	3	9	6	8	7	7	8	7	6	3	4	4								
La Rioja	6	6	7	11	8	5	7	8	5	7	8	6	7	6	12	8	4	8	8	5	9	8								

Font: Parellada, M.; Puiggròs, A.; Ribas, M. Indicadors de qualitat del treball 2006, Consell Econòmic i Social de les Illes Balears.
 Nota: La regió amb els resultats més bons ocupa el primer lloc en el rànquing, mentre que la darrera regió (la que obté els pitjors resultats) té el 17è valor.

- D'altra banda, les Balears ocupen la tercera posició en la dimensió 5 ("igualtat de gènere") el 2015, dimensió que les Illes han encapçalat durant un bon grapat d'any. El 2008 ocupaven la segona posició. Les Balears perden posicions respecte al 2008 en indicadors com ara la ràtio de parcialitat involuntària (es passa del tercer millor lloc al dotzè), la ràtio d'aturats que no han treballat amb anterioritat (es passa de la vuitena a la tretzena), així com la ràtio d'atur de llarga durada, on es perden dues posicions. En canvi, les Balears milloren en altres indicadors i sobretot en l'índex de Duncan, que mesura la segregació sectorial i es passa del vuitè al quart lloc, i la ràtio d'ocupats en llocs de direcció ("segregació vertical"), en la qual les Illes Balears passen de la catorzena posició l'any 2008 a la quarta el 2015.
- Finalment, s'ha d'insistir que les Balears continuen, com en el període 2008-2012, en les darreres posicions en la dimensió 3 ("qualificació, habilitats i aprenentatge"). El 2015 ocupa la penúltima posició, si bé molts d'anys s'ha situat en la darrera. Les variables explicatives es troben en el manteniment de la més baixa proporció d'ocupats amb estudis superiors (es mantenen en el lloc dissetè) de l'Estat i la comunitat amb el major percentatge de joves d'entre 18 i 24 anys que han abandonat l'ensenyament de manera prematura, així com en el segon menor percentatge d'ocupats que segueixen algun tipus de formació. En canvi, es guanyen algunes posicions relatives

en l'índex de desajust (es passa de la darrera a l'onzena).

D'altra banda, també cal esmentar les dimensions en què en el període 2008-2012 les Illes Balears varen millorar la seva posició relativa, així com també en els resultats del 2015 (darrers resultats disponibles):

- Les Illes Balears recuperen posicions relatives en la dimensió 6 ("cohesió social i mercat de treball"), en la qual passen del setè al quart lloc entre el 2008 i el 2012 i a la primera posició el 2013, el 2014 i el 2015. Així, les Illes han millorat i, per tant, han escalat posicions relatives en els indicadors de la taxa d'atur de la població estrangera (es passa del novè lloc al primer) i de la taxa d'atur de les persones menors de 30 anys (es passa de l'onzè lloc al cinquè el 2015), i en la taxa d'ocupació de les persones menors de 30 anys (es passa de la cinquena a la primera). De la mateixa manera, mantenen la primera posició en la taxa d'ocupació de les persones majors de 55 anys.
- Finalment, les Illes Balears assoleixen el 2015 la primera posició relativa del rànquing per comunitats autònomes en la dimensió 2 ("relacions laborals"), després que el 2013 baixessin fins a la setzena. Així, les Illes ocupen el 2015 la primera posició en les jornades perdudes en vagues i quarta en la cobertura de convenis col·lectius. El 2013 les Balears ocuparen el catorzè lloc pel que fa a les jornades perdudes en vagues i la dotzena en la cobertura dels convenis col·lectius.